

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“**Cene inseratov:**Enostolpna petstna vrsta,
mali oglasi po Din 1:50 in
Din 2:—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 3:— in 4:—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnišva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**K mariborskemu delav-
skemu dnevu.**

Dne 7. in 8. septembra bodo zborovali v Mariboru kršč.-soc. delavski odposlanci in se posvetovali o načelnih in praktičnih vprašanjih sodobnega delavskega pokreta. Že letošnji I. kongres krščanskih socialistov v Ljubljani, ki je bil široko idejen, je pokazal, da bo treba delavstvo še in še zbirati na večje in manjše, na splošne in specialne kongrese, ki naj rode praktično močne in možne delavske organizacije, kljubujoče nekrščanskemu kapitalizmu in njega izrastkom. Zato morda ne bo odveč, ako si vsaj nekoliko ogledamo gibalne ideje krščansko-socialnega delavskega pokreta.

Moderno darvinistično naziranje je tudi v gospodarskem življenju uveljavilo takozvano pravico močnejšega s tem, da je praktično uzakonilo kapitalistični gospodarski princip, da bogatejši izrablja slaberega. Človek je postal orodje v rokah delodajalcev, sredstvo za pridobivanje denarja. Dobili smo na eni strani tip proletarca, na drugi strani pa tip ekonomičnega človeka, kapitalista; sredine med obema ni.

Bedna in izkoriščana masa proletarijata je začela boj zoper to krivično stanje v družbi, v modernem industrijsk. času se je začelo delavsko gibanje z dvojnega stališča, krščanskega in protikrščanskega. Nekrščansko delavstvo je pod vodstvom komunizma in socialdemokratizma skušalo in še sedaj skuša s silo preobrniti red, izrabljajoč isti darvinistični princip sile močnejšega, ki se ga tako dosledno poslužuje kapitalistični zistem. Tudi krščansko delavstvo je izrabilo organizacijo v svoj prid, a ne zato, da s silo in krivičnostjo preobrne red, temveč da v njem uveljavi naravno-krščanska načela pravičnosti in ljubezni.

Socialdemokratično in komunistično delavstvo ni socialnega zla ozdravilo, tudi tam ne, kjer izključno prevladuje, n. pr. v Rusiji, temveč staro zlo ohranilo, spremenilo se samo osebe, ostal pa je stari krivični zati-ralski zistem. Krščansko delavstvo pa gre na korenino vsega zla s tem, da sili kot taki ne pripoznava odločilne besede v gospodarstvu, temveč načelom, idejam.

Katera so tista načela, ki jim naj služi gospodarstvo, po mnenju krščansko-socialnega delavstva? Ta načela je razvil slavni H. Pesch v svoji nacionalni ekonomiji. Nanašajo se na gospodarske dobrine, na človeka, ki rabi te dobrine, in na življenjsko skupnost države, ki se v njej ljudje gospodarsko udeležujejo.

Krščanski delavci so trdno prepričani, da je edini zmisel gospodarskih dobrin, da služijo človeškim potrebam. Brezmejno le na profit se nanašajoče proizvajanje dobrin je protinaravno, ki se samoposebi maščuje s krizami, ki pretresajo tako gospodarstvo. Glavno po tem nazoru ni producent, temveč konsument.

Ker imajo gospodarske dobrine podrejeno vrednost, sledi iz tega drugo važno načelo krščansko-socialnega delavstva, da je človek kot osebnost središče vsega gospodarstva, človek zavzema kot duševno-nravno bitje dominantno stališče nasproti vsem samo gospodarskim dobrinam. Človeku morajo služiti vse gospodarske vrednote, ne pa človek stvarim. Človek ima tako najvišjo osebnostno pravico do lastnine. Vsak gospodarski zistem, ki ruši te temeljne zahteve človečnosti, je protinaraven.

Tretje temeljno načelo krščanskih socialistov je, da ima gospodarsko ustvarjanje socialni značaj, ozirati se mora na skupnost v eni gospodarski enoti (državi) soživečih ljudi. Vsak posameznik mora v gospodarstvu upoštevati gospodarske pravice bližnjega in celote. To tretje načelo ni nič drugega kakor načelo gnotnega blagostanja vseh sorojakov v istem ljudskem občestvu.

Ta princip splošnega ljudskega blagostanja pa ni formalen in šablonski, kakor da bi morali imeti vsi posamezniki čisto enako posest in dohodke. Popolna šablonska enakost v posesti in dohodkih ni niti mogoča niti koristna. Ravnoisti H. Pesch pregančno poudarja: »Razločki so predvsem neobhodni predpogoji intenzivnega kulturnega napredka.« Vendar imajo ti razločki v okviru ljudske enote svoje meje, ker diferenciranje ne sme

iti tako daleč, da bi narod razpal v dve polovici, eno zelo bogato, eno zelo ubogo, takorekoč v dve naciji.

Ta princip splošnega ljudskega blagostanja tudi najbolj upošteva vedno napredujoči kulturni razvoj in vedno se množče potrebe. Načelo splošnega ljudskega blagostanja namreč samoposebi zahteva, da se vedno rastoče ljudstvo oskrbi z vsemi potrebnimi sredstvi, ki so nujna v napredujoči kulturi. Krščansko delavstvo noče s poudarjanjem krščanskih načel nikakor ovirati napredujočega razvoja tehnike in industrije, temveč hoče le pravično razdelitev zunanjih dobrin, kakor to odgovarja načelu splošnega ljudskega blagostanja.

To so trije temeljni principi v nazorih krščanskega delavstva. Poduhovljenje gospodarskega življenja ne pomenja konkretno nič drugega kakor dosledno uveljavljanje teh načel. Gospodarstvo je samo sredstvo, nižja vrednota, ki mora služiti višjim vrednotam skupnosti in duševnim vrednotam osebnosti.

Važno je zato, da se po teh nazorih ne sme vrednost delavca v zasebnem podjetju ocenjevati (slično kakor stroja) po tem, kolikor proizvaja. Delavec je več kakor stroj, ne sme se, ako se izdela in izgara, vreči proč. Delavec je tudi osebnost, zato pomeni načelo splošnega ljudskega blagostanja, da se mora najti organična izravnava med plačama za delovni uspeh in osebnostno potrebnost. Ravno s tega vidika gre oženjenemu delavcu ne samo individualna, temveč družinska plača. Znižanje pod to socialno merilo bi bilo dovoljeno le ob izrednih prilikah v časih pretresujočih gospodarskih kriz, ko je celokupna ljudska blaginja ogrožena.

Še bolj kakor gospodarsko enakopravnost

zahteva krščansko delavstvo na podlagi istega principa splošnega gospodarskega blagostanja, da se z njim ravna kakor s človekom. Ravnoisti princip splošnega blagostanja ni namreč formalen, temveč vsebinsko določen, v konkretnih zgodovinskih prilikah razvoja zahteva novim razmeram primerno preuredbo, nadaljevanje in preobrazbo socialnih in pravnih norm. Posledice teh zahtev so naše sedanje delavsko pravo, državno in mednarodno, vsa pravna zaščita delavstva, v kolikor se je v posameznih državah in pri nas uveljavila. Krščansko-socialno delavstvo vedno bolj energično zahteva spremenitev obstoječih nazadnjaških norm v široko na vse ljudske sloje in splošno ljudsko blagobit se ozirajočo socialno zakonodajo. Stopnjema se bori za te svoje pravice proti privilegiranim slojem, ki nečejo priznati v njih enakopravnega človeka.

Po istih načelih daje duševna zrelost našega delavstva in naravno pravo, ki je po njem zemlja namenjena vsem, ki na njej prebivajo, delavcem v sedanjem gospodarskem razvoju, ki ga mi doživljamo, pravico do soudeležitve in odgovornosti na lastnini. — To ni in tudi ne bo nobena nasilna uzurpacija od strani delavstva, temveč samo primerna uporaba naravnega principa splošnega ljudskega blagostanja na sedanje čase in razmere. Krščansko-socialno delavstvo se zaveda, da s tem nekaj velikega, za sedanje gospodarske možnosti nezasiščenega zahteva, a s svojim resnim kulturnim stremljenjem in izobrazbo dokazuje, da je zrelo za to gospodarsko reformo, ki mora priti, da se upostavi zopet ono prvotno naravno stanje, da ima svojino kakor mogoče veliko število ljudi.

**Seja ministrskega sveta pod predsedstvom mi-
nistra Gjuričiča.****NOBENEGA VAŽNEGA SKLEPA. — OTVORITEV RAZSTAVE V ZAGREBU. — PRO-
SLAVA ROJSTNEGA DNE PRESTOLONASLEDNIKA.**

Belgrad, 5. septembra. (Izv.) Danes se je po dolgem presledku zopet vršila seja ministrskega sveta, ki ji je predsedoval kot namestnik ministrskega predsednika Marko Gjuričič, pravosodni minister. V pretres se je ministrskega sveta je prišlo mnogo vprašanj. Sklepi današnje seje so bili sledeči: 1. Ministru prosvete se odobri kredit za vzdrževanje 50 absolviranih visokošolcev v inozemstvu; 2. Sarajevskemu kulturnemu društvu »Napredak« je bila dovoljena podpora 50.000 dinarjev ob priliki proslave 1000 letnice hrvatskega kraljestva; 3. Odobril se je kredit pol milijona dinarjev kot prva pomoč onim

vasem v Južni Srbiji, ki so te dni postale žrtev požara; 4. Iz rezervnih proračunskih postavk se dovoli znesek tvornici lokomotiv in železniških vozov v Brodu na Savi ter Subotici; 5. Prizna se nagrada 30.000 Din onim delavcem, ki so popravljali progo Zagreb—Brod.

Nadalje se je določil minister za trgovino in industrijo dr. Krajač, da prisostvuje v ime vlade otvoritvi razstave v Zagrebu, ki se vrši 8. t. m. v Zagrebu. Končno se je še sklepalo o proslavi rojstnega dne prestolonaslednika Petra v Belgradu.

Vprašanje spojitve opozicionalnih strank.

Belgrad, 5. septembra. (Izv.) Opaža se latentna akcija za fuzijo med DS in HZ. Govori se, da bo že na konferenci HZ in Radičevih disidentov, ki se vrši 13. t. m. v Splitu, prišlo do tozadevnih konkretnih sklepov. Iz krogov, ki stoje blizu HZ, pa se na te vesti izjavlja, da se o tem vprašanju ne vodi nobena akcija in da so vse vesti o tem samo kombinacije; pač pa ni izključeno stremljenje, ki gre za čim tesnejše sodelovanje med DS in HZ. DS se je bila opredelila odločno za revizijo ustave in je zato umljivo, da išče HZ ožjega kontakta z DS.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Danes so se sestali člani glavnega odbora Demokratske stranke h konferenci, na kateri se je odločilo, da se takoj izda komunike.

Vsekakor je karakteristična večerajšnja izjava dr. Voja Marinkovića zastopniku belgrajskih »Novosti«. Z ozirom na svoje agitacijsko potovanje po Dalmaciji je izjavil, da je z doseženimi uspehi jako zadovoljen in

da se tankajšnje prebivalstvo brez razlike strankarske pripadnosti nahaja v pričakovanju, kako se bo vršil nadaljni razvoj pod sedanjo vlado, in da je zato še prezgodaj govoriti o tem, kako se bodo tam mase politično grupirale in opredelile. V nadaljnjem je dr. Marinković izjavil, da je preokret sušiskega »Novega listca« v Radičevo smer ostal v našem političnem življenju samo izoliran pojav.

Z ozirom na govorice o fuziji med DS in JMO pa je dr. Marinković dejal, da se je ob priliki razgovorov z nekaterimi zastopniki JMO prepričal, da obstoja faktično razpoloženje za zblizanje med obema grupama. Vendar pa je on mišljenja, da ni nobenega razloga, da bi se v tem oziru hitelo. Po Marinkovičevem osebnem prepričanju gre za enkrat samo za zblizanje; o faktični spojitvi obeh strank pa bo mogoče govoriti takrat, ko bo k temu sililo razpoloženje od spodaj. Vendar pa meni dr. Marinković, da ne bo dolgo trajalo, da do tega pride.

**KONTROVERZA ANDJELINOVIĆ—
PRIBICEVIĆ.**

Belgrad, 5. septembra. (Izv.) Z ozirom na nedavne izjave demokratskega poslanca dr. Andjelinovića, v katerih je orisal minimalne uspehe Pribičevićeve agitacijske turneje po Dalmaciji, je Svetozar Pribičević poslal belgrajskemu »Vremenu« telegram kot odgovor na te dr. Andjelinovićeve izjave. Vsebina tega telegrama je taka, da se v političnih krogih označuje kot jako neokusna ter neprimerna.

Preorientacija . . .

V zadnjem času so začeli razni listi zopet pisati o različnih strujah v SLS. O tem je vedel mnogo povedati posebno režimski »Jutarnji list«, za njim pa seveda ne morejo zaostajati naši domači prijatelji iz »Jutrovič« vrst. Kdo se pri tem ne spomni na slična razmotrivanja in pričakovanja v letih 1920 do 1923. Tudi takrat ni skoraj prešel dan, da ne bi brali v enem ali drugem »dobroinformiranem« nasprotnem listu napovedi, kdaj in kje se bo SLS razcepila in razdrobila v male samostojne politične drobce. Takrat naj bi bili vzrok notranje razdrapanosti različni pogledi na razna socialna vprašanja in ambiciozne težnje voditeljev posameznih organizacij po vodilnem položaju v stranki. Pisani, uganjanji in zavajanja javnosti je bilo več kot preveč, končni efekt vsega tega je pa bila naravnost triumfalna zmaga SLS pri skupščinskih volitvah leta 1923. To je bil odgovor pristašev in vodstva SLS na preprijazna pričakovanja naših političnih nasprotnikov.

Ali je pa čudno, če se tudi danes režimska glasila in ugasle zvezde samostojnih demokratov tolažijo s tem, da bi le eventuelen razcep v SLS mogel omajati dominantno politično pozicijo SLS v Sloveniji in nasprotnim stranicam odpreti žarek upanja na večje ali manjše uspehe v avtonomistični Sloveniji? Ni nam nepoznano, da so dosedaj še skrite sile, ki naj bi tvorile nekak zametek tako zvane napredne koncentracije, marljivo na delu, da bi zanesle kal razpora v SLS. Te prikriti sile bi bile pripravljene — kolikor to zavisí od njih samih — vse storiti, da bi v tem oziru prišle bliže svojemu cilju. Ne izdamo tudi nobene skrivnosti, če povemo, da so se pri- lično ugledne politične osebnosti približevale poedinim mandatarjem SLS, da bi jih z mamljivimi vabami in ponudbami omehčale za eventuelen afront proti SLS. Še več je znano in dognano! Režim pričakuje v Sloveniji uspeha od metod, ki jih je uporabljal med volitvami in po volitvah na Hrvatskem. En del režima je bil aktivni, drugi pasivni del teh metod, oba skupaj imata pa po izkustvih potrjeno prepričanje, da je tudi nasilje v gotovih situacijah in poedinih strankah sigurna garancija uspeha.

To naj bi bila po mišljenju naših »prijateljev« izven SLS zunanja fasada razpok, ki se pripravljajo v SLS. Vsekako je to dokaj nesiguren kalkulo za razdvojenje mogočne stavbe, ki jo SLS — pa bodi to našim nasprotnikom drago ali nedrago — predstavlja v slovenskem političnem življenju. Ako ni v notranjosti SLS same globljih akutnih vprašanj, ki bi mogle kaliti njeno mirno samozvestno površino, potem seveda noben sunek od zunaj, pa naj bi bil še tako spretno pripravljen, ne bi nudil garancije za kakršenkoli uspeh. Nasprotniki menijo, da imajo dovolj razlogov za svoje trditve, če pišejo in govorijo o notranjih sporih v SLS. Most izpolitike v SLS je baje preorientacija celotne njene politike, tako taktike kakor politike same. V tem vprašanju si nasprotujejo po govorjenju in pisavi teh ljudi tako vodilne osebe v stranki kakor tudi široke plasti pristašev SLS. Eni so za dosedanje politiko, drugi za kapitulacijo po načinu, kakor jo je izvedla Radičeva stranka s svojim vstopom v vlado in s svojo izjavo v vladni deklaraciji. To vprašanje naj bi torej kalilo in vzburkavalo vrste SLS. To naj bi pognalo del poslancev na strogo levo krilo, drugi del na strogo desno krilo. V sredi je pa velik prepad, ki ga bo težko, morda zelo težko premostiti.

To je torej up in nada vseh onih, o katerih smo zgoraj govorili. V naprej moramo konstatirati, da so ti upi in te nade ničeve in gole fate morgane. Če nasprotniki nimajo drugih razlogov in vzrokov za svoje tako bahato govorjenje iluzije, potem bo SLS stala tudi zanaprej edina in složna kakor dosedaj. Poznamo nekoliko ozadje politike SLS, poznamo tudi mišljenje vodilnih krogov v stranki, in nič manj mišljenje širokih plasti volivcev Slovenske ljudske stranke in po vsem tem moramo reči, da nam ni o kakem notranjem nesoglasju, še manj pa o kakem notranjem prepiru prav nič znano. Mi vemo le eno, da je Slovenska ljudska stranka dobila zaupanje svojih volivcev na program, ki je vsem znan in od katerega se do danes Slovenska ljudska stranka ni odmaknila in to je

program slovenske individualnosti. To je program slovenskega naroda, za katerega so se slovenski volivci v velikanski večini izrekli. Ta mandat je Slovenska ljudska stranka pri volitvah dobila in ta mandat mora kot slovenska politična stranka tudi v javnosti izvrševati. To je njena maršruta. O tem ni nobenega prepiranja in tudi nobenega dvoma. O tem tudi ne more biti za SLS nobenega dvoma tako dolgo, dokler je za tem mandatom odločna volja velike večine slovenskega naroda. In prav nič ne dvomimo, da bo za tem programom, ki je edini slovenski program, tudi velika večina slovenskega naroda tudi v bodoče stala. S tem, ko so dali volivci Slovenski ljudski stranki ta mandat in ji poverili svoje zaupanje, so ji tudi poverili svobodo, da ubira v izvrševanju svojega mandata po svojem najboljšem prepiranju in uvidevnosti svojo taktiko. Kako taktiko bo SLS v tem oziru izbirala, zavisi edino — poudarjamo še enkrat — edino od SLS in njenih svobodno izvoljenih instanc. Nihče drugi nima tu ničesar predpisovati in nam ne bo ničesar predpisoval. Tudi glede taktike smo soglasni. Eno je pa izključeno, da bi se glede taktike razšli. Različne taktike so mogoče, tudi to je povsem interna stvar Slovenske ljudske stranke. Le ena taktika je izključena — kapitulacija.

Dr. Kulovec.

STIPENDIJE ZA STUDIJ V INOZEMSTVU.

Belgrad, 5. septembra. (Izvir.) Minister prosvete Velja Vukičević je odredil, da bodo odsej dobivali samo absolvirani in diplomirani visokošolci stipendije za študij v inozemstvu. Prošnje se bodo morale vlagati izključno preko vodstev univerzitetnih zavodov.

BOLGARSKI KOMITSKI VODJA UBIT.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Potrjuje se vesti o ubojstvu znanega komitskega vodje Jovana Berla. V Sofiji se skuša smrt tega komita spravljati v zvezo z nedavno odločitvijo naše vlade, da bo ob prvem vpadu komitskih band preko naše meje pristopila k energičnim represalijam.

BOLGARSKI MINISTER KALFOV NA POTU V ZENEVO.

Belgrad, 5. sept. (Izv.) Bolgarski minister za zunanje zadeve g. Kalfov je odpotoval skoz Belgrad v Zenevo. Na belgrajski postaji ni dal nobenih političnih izjav.

ŠTRAJK BANČNIH URADNIKOV V PARIZU.

Pariz, 5. sept. (Izv.) Bančni uradniki so danes na velikem zborovanju sklenili štrajk nadaljevati.

Za pomoč Avstriji.

Zeneva, 5. sept. (Izv.) Tajništvo Društva narodov objavlja izvleček iz poročila, ki sta ga sestavila gospodarska strokovnjaka Layton in Rist za Društvo narodov o gospodarskem položaju Avstrije. Poročilo ugotavlja, da je Avstrija sposobna samostojnega gospodarskega življenja, potrebno pa je, da se podpre njena industrija. Največja ovira za razvoj avstrijske industrije je carinska politika nasledstvenih držav, ki bi rade vsaka zase ustanovile svojo lastno industrijo. Ta težnja povzroča po vseh srednjeevropskih, zlasti pa v podonavskih deželah občutno pomanjkanje kapitala, v Avstriji pa silno brezposelnost.

Kanton in Hong-kong.

Veliko trgovsko mesto Kanton leži ob »biserni rekici in je eno najvažnejših kitajskih tržišč. V Kantonu se zbirajo ogromne količine kitajskih pridelkov in izdelkov za izvoz na vse strani sveta, iz Kantona ven pa razpošiljajo evropsko, ameriško in japonsko blago daleč v notranjost Kitajske vse tja do nedostopne tibetanske visoke planote.

Ob izlivu »biserni rekici leži drugo veliko kitajsko tržišče Hong-kong. Pred Kantonom ima Hong-kong to prednost, da leži ob morju. To prednost Hong-konga so Angleži že zdavnaj spoznali in so si že takrat, ko je Kitajec še živel v veri, da so Evropejci vsega mogočnega, to važno tržišče prisvojili in ga postavili pod angleško oblast. Angleška podjarnost in tudi brezobzirnost je napravila iz Hong-konga eno največjih svetovnih tržišč, kjer se dnevno razpeča blaga v vrednosti več stotisoč funtov.

Odkar so Angleži zasedli Hong-kong in otok Sameen v »biserni rekici, ki leži neposredno pred Kantonom, se je razvila med Hong-kongom in Kantonom huda borba za trgovsko prvenstvo. Domačim kitajskim trgovcem je bilo težko konkurirati z Angleži, ki so imeli v svojih rokah kontrolo nad plovo in nad carinami in so s temi močnimi sredstvi razumeli prav dobro kitajsko trgovino ovirati, angleško pa pospeševati.

Trgovski konkurenčni boj med Kantonom in Hong-kongom pa je zavzel jako ostre oblike, odkar se je začelo kitajsko ljudstvo nacionalno probujati in se zavedati ogromne moči svojega števila. Naravno je, da je našel nacionalni odpor proti tujcem sploh, zlasti pa proti Angležem, najugodnejša tla ravno tam, kjer je vladalo že gospodarsko nerazpoloženje proti tujcem, to je v Kantonu.

Kitajski politik Sunjatsen je organiziral v Kantonu močno politično kitajsko stranko (kuomintan). Po njegovi smrti sta se pojavili v stranki dve struji. Zmernejša struja ni izključevala začasnih kompromisov tudi s tujci, radikalna struja pa je začela zelo simpatizirati z ruskim boljševizmom. Iz radikalne struje so izšli takozvani Vamper-kadeti, ki so zanele v mestu krvav upor in se z orožjem v roki polastili vlade v Kantonu.

Radikalna nacionalno-kitajska več ali manj boljševiškega duha navzeta struja je pričela boj za osvoboditev kitajskega naroda na točki, ki je zlasti za Angleže najbolj občutljiva, v Hong-kongu in proti Hong-kongu. Namreč proti angleškemu Hong-kongu. Kantonska vlada ni le strogo izvedla po celi Kitajski propagiranega bojkota nad angleškim blagom, ampak je kratkoma prepovedala angleškim ladjam, prihajajočim iz Hong-konga, dostop v Kanton. V Kantonu so smele pristati le one ladje, ki so se Hong-konga pri svojem prihodu in pri odhodu izognile.

Za angleško trgovino v Hong-kongu je bila ta odredba nove kantonske vlade silen udarec. Angleški trgovci so knjižili vsak dna ogromne izgube in so nujno zahtevali pomoč od svoje vlade.

Za proteste angleškega konzula Jamesona se kantonska vlada ni mnogo menila, kar je spravilo angleško vlado v neljubo zadrego. V Londonu so se zavedali dalekosežnosti ostrih represalij, ki bi pomenile vojno napoved celi Kitajski. Na drugi strani pa je londonska vlada uvidela, da je njen prestiž v resni nevarnosti, če popolnoma popusti. Zato so začeli misliti na kompromis, ki naj bi končno rešitev angleško-kitajskega spora saj zavlekel za nedoločen čas. Kompromisnim potem hočejo Angleži dovoliti Kitajcem lepe koncesije, kakor jih dovoljujejo polagoma vsem svojim kolonijam, zlasti take, ki bi vsaj nekoliko zadovoljile nacionalno občutljivost Mladokitajcev.

Mogoče se bodo Mladokitajci s ponujanimi koncesijami začasno zadovoljili, ker še niso dovolj močni in pripravljeni za odločilen boj, trajno pa gotovo ne. Mladokitajci se zavedajo svoje lastne moči in uživajo tudi veliko oporo in podporo pri ruski vladi. Boj med Kantonom in Hong-Kongom potemtakem ni le krajevnega značaja, ampak je le prva faza velike borbe med Anglijo in Rusijo.

Obiskovalcem ljubljane velesojma

ki se hočejo poceni preskrbeti z
MANUFAKTURNIM BLAGOM
priporočamo, da si ogledajo razstavo
OBLACILNEGA BLAGA PRI

TEKSTILBAZARJU - Ljubljana

Krekov trg 10 prvo nadstropje

Politične vesti.

»Samouprava« proti koncentracijski vladi. Na razne glasove o koncentracijski vladi, ki bi se imela sestaviti na jesen, odgovarja »Samouprava« v uvodniku med drugim: »Predlagati koncentracijsko vlado danes, ko čaka toliko resnih in važnih problemov notranje-političnega značaja na pametno in premišljeno rešitev, pomeni predlagati nesposobnost; to pomeni zahtevati položaj, v katerem morajo že principijelna nesoglasja med onimi, ki to predlagajo, preprečiti vsako delo; to pomeni napraviti zmešnjavo, v kateri se morajo polomiti vse konstruktivne sile države.« Takšno je mnenje g. dr. Laze Markoviča, ki smatra za edini konstruktivni silo države radikale in radičevce.

Cenj. obiskovalcem velesojma priporoča trdka

Ivan Dogan - Ljubljana

Dunajska cesta 17 (Medijatova hiša)

svojo bogato zalogo pohištva in tapetniških izdelkov. Cene solidne!

Razstava bratov Kralj.

(V akademskem domu na Miklošičevi cesti, traja od 23. avgusta do 9. septembra 1925.)

Brata Kralja sta po daljšem presledku te dni zopet enkrat, sama in skupno razstavila. Komaj sedemnajst slik in kipov sta pokazala, toda dala sta vpogled v svojo najnovejšo stilno razvojno točko, ki je važen mejnik v njunem razvoju, pa nemara tudi v razvoju celokupne slovenske moderne.

Da bomo kulturni pomen novosti, ki jo odgrinja ta razstava, bolje razumeli, naj se kratko ozremo v dosedanje delo Kraljev in s tem v zvezi pogledamo, kaj je pravzaprav za njuno novo umetnostjo.

Začetke umetnosti Kraljev srečamo še globoko v impresionizmu, vendar Kralja nikoli nista pripadala tej struji. Nasprotno, njuni začetki kažejo značajne skupnosti s Klimt-Schielejevo dekorativno strujo, s katero ju veže živ čut za duhovno izraznost črte in za simbolično barve, elementa, ki pomenita prvo kal za poznejšo takozvano izrazno umetnost. S temi pridobitvami pozne secesionistične struje sta se naša umetnika okoristila, jih po svoje porabila in ustvarila s časom in sledeč modernim umetnostnim potrebam, novo umet-

nost, z duševnim ozadjem svetovnega nazora novonastopivše generacije. Bil je to v nasprotju z naturalizmom impresionistov nov vizionarno-idealističen stil, ki se je izražal v brezprostorju in z nerealnimi bitji, v nasprotju s starim l-art-pur-l-artizmom nova, izrazito vsebinska umetnost, ki s človekom ni bila v razmerju estetskega čutnega mika nego razumske »ideje-trombe«. Ta umetnost je bila izraz viška modernega subjektivizma-individualizma Evrope, saj so ji le prečesto očitali, da je »razumljiva« samo umetnikom, pa nikomur drugemu več. Kdo bi n. pr. sam našel »ideje« plastike: Umetnik? (Glej katalog te razstave, ki je izšel z retrospektivno monografijo izpod peresa dr. Steleta, reproduc. 6.) Glej n. pr. Tonetov »Pasijon« na desetih trikotih iz leta 1923: na enem trikotu tri palmovke (= cvetna nedelja, vse drugo razen palmovih vej si gledalec mora sam zraven misliti k »cvetni nedelji«), na drugem roka z denarjem (= Judežovo izdajstvo), na tretjem krvav kos mesa (= bičanje Kristusa)! — Ta umetnost je našla svoj višek in konec v letih 1923 in 1924 v najglobljem subjektivizmu, najglobljem protinaturalizmu, v najzgovornejši pridigovitosti, ki so ji očitali prazno literarnost, ki ne učinkuje z močjo »umetnosti«. In vendar je bila taka umetnost tudi potreba polpreteklega časa, najhne žilice v razvoju moderne, ki se bo iz razdalje sto let morda izgubila, preko katere pa razvoj morda ni mogel... Kdo bi to danes presodil? Vendar, ta umetnost je dobila tla in napravila šolo — torej je bila Sloveniji potrebna.

Komaj pa smo jo imeli, to novo umetnost, in še preden je dosegla svoj višek, še preden si je osvojila vso Slovenijo, je svet duševno že drvel v drug ekstrem, kakor se danes vidi, temu spiritualnemu ravno nasproten. Struja, ki je pobijala vrednost metafizičnega spoznanja, mistike in subjektivnega nazora, ki je nastopila za matematično-objektivne vrednote, je jela prodirati v evropski duševnosti. Postopoma si je osvojila moderno znanost, ki vpoštevava le strogo objektivna spoznanja, ki se dajo izraziti v številnih mere in tehtanja... Na zapadu se je uveljavila ta struja s kulturnim v umetnosti že sredi prvega desetletja našega stoletja, v srednji Evropi se uveljavljala šele zadnja leta. Pri nas jo je prvi umetnostno izrazil Pilen, ki jo je pa menda za naše razmerje prekmalu prinesel k nam iz naprednejšega inozemstva. Organski si je šele sedaj našla izraž pri nas v najnovejši umetnosti Kraljev. Ta faza je začetek nove, objektivne umetnosti, in obenem konec stare, subjektivne.

Že leta 1922. je od brata naprednejši Franc naslikal »Magdaleno« (Katal. repr. 10) namesto v brezprostorju kakor prej, v krajini, v kateri je vsa telesa močno modelirala, dočim jih je poprej le obrisno podal, kot fantome brez oblike in teže. Leta 1924. mu je sledil Tone z »Delavcem pred tovarno« (Katalog!), idejne, pripovedne vsebine revno slike, katere »vsebine« je predvsem govor kuščarstvenih oblik in logike ravnovesja mas, slike, na kateri je povsem ugasnila simbolna izraznost barve, ki je le še svetlotemni izraz oblike teles, istotako ima luč samo še vlogo ponazoriti kakovost oblike. Ugasnil je simbolizem, konec je spiritualizma prejšnjih časov. Letos je slikal Franc »Jajčarice« (Katalog!) samo v črno belem, samo z nakazom gole obličnosti, prej kričaje, zgovorna »ideja-tromba« je čisto utihnila, je naslikal Tone »Težake« (Katalog!) kakor bi jih bili v zgodnji italijanski renesansi morda objektivni naturalisti Castagno, Pollaino, Signorelli. Po vsem prejšnjem duševnem in idejnem ognju je zavladala v sedanjih umetnosti Kraljev logična nujnost objektivno, otipljivo-konkretno podane oblike, ki je edino, kar moremo objektivno zaznati na zunanjem svetu in izraziti v meri in teži, kar res je in se nam ne »zdi« samo, da je.

To je nova umetnost, z novim svetovno-nazornim ozadjem, konkretna umetnost prihodnosti, ki bo računala le s »tistim, kar je in se da vsem enako evidentno dokazati, da je,« ne več s tistim, »kar se zdi, ali sanja posamezniku, da je«. To je nova faza v umetnosti Kraljev in morda začetek nove umetnosti na Slovenskem, izraz novega razmerja človeka do sveta, konkretnega, objektivnega razmerja, izraz nazora, ki zavrača individualizem in subjektivizem. Začetek bolj zdravega časa morda, ki bo preobrazil sedanji, bolni svet in zavel z duhom renesanse preko Evrope, vse razboljene. Bog, da bil!

Čevljarji

si ogledajo na stojnici 645. paviljon »J« najnovejšo domačo iznajdbo, čevljarji merilni in risalni aparat patent »NOVO«, ki vzbuja po vsem svetu največje zanimanje vseh strokovnih krogov ter je razstavljen istotako tudi na velesojmih v Subotici, Gradeu, Dunaju, Lipskem, Bratislavi, Pragi, Lwovu itd. S patentom »Novo« je vsak čevljar mojstrski krojni risar in modeler brez dosedanjih pripomočkov, kot transporter, šestilo, trikot ter brez komplic. geometričnih računov. Prvi slovenski albumi s 240 najmodernejših krojev! — Pojasnila daje trdka SERSEN & STEGMÜLLER, Maribor, ozir. zastopnik g. Franc Zdražnik ml. — Kranj.

Krščanskemu delovnemu ljudstvu.

V ponedeljek 7. in v torek 8. septembra se vrši v Mariboru

delavski dan

s sledečim sporedom:

V ponedeljek ob 3 popoldne se bodo vršila sledeča predavanja v dvorani Zadrugne gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6, nasproti frančiškanske cerkve:

Franjo Zebot: Viničarsko vprašanje in agrarna reforma;

Jože Stabej: Delavska zakonodaja;

Andrej Semenič: Praktična izvedba organizacije.

Zvečer ob 8 se vrši istotam pozdravni večer, ki ga priredi mariborsko okrožje JSZ udeležencem.

V torek ob 10 dopoldne se vršijo istotam sledeča predavanja:

Dr. Anton Korošec: Delavska stanovska kultura;

Dr. Andrej Veble: Delavska družina in dom, ter

Delodajalec in delavec ter delavno občestvo.

Ob 2 popoldne

Marko Kranjc: Delavski voditelj;

Dr. Andrej Gosar: Strokovna organizacija in zadrugništvo;

Dr. Jože Jeraj: Delavska prosveta.

Prireditve se bo končala tako, da se udeleženci lahko vrnejo z večernimi vlaki.

Pripravljalni odbor.

Kolesa J. Gorec

kupite najbolje in najcenejše pri trdki palača »Ljubljanske kreditne banke« in Gospodarskega sveta 14.

Vsi DELI, OPREMA in PNEVMATIKA na zalogi!

Cerkveni vestnik.

V Križankah ima ondotna moška Mar. družba prihodnji Mar. praznik dne 8. t. m. pri večernem slovesnem shodu sprejem novih članov. Pričetek shoda ob 6. Zjutraj duhovno opravilo ob 6: sv. maša s skupnim sv. obhajilom.

Orlovski vestnik.

Zlet srenje Celje in Zalec v Petrovče 8. septembra. Za to prireditve je dovoljena polovična vožnja na vseh progah v Sloveniji. Izkaznice se dajo v Celju v tajništvu SLS. Istotam so vstopnice v predprodaji. Kdor pa izkaznice ne bo prej dobil, jo bo lahko prejel na telovadnem prostoru, kjer se bodo izkaznice žigosale. Železniške zveze so zelo ugodne, tako proti Celju kot proti Dravogradu. Prireditve ima tudi namen slovesno praznovati 15 letnico ustanovitve odseka Petrovče. Na svidenje v Petrovčah!

Orlovski odsek v Borovnici bo priredil na Mali Šmaren popoldne na dvorišču pred Družbenim domom v Borovnici odsekovo javno telovadbo. Začetek ob pol 4. Po telovadbi srečolov in prosta zabava. Igrala bo delavska godba iz D. M. v Polju. Prijatelji orlovske mladine, posetite po prireditve v obilnem številu!

Naznanila.

Ljubljanski skavti! Danes je stegova skupščina. Zbirališče ob pol 3 na realki. Vsi v kroju! Prostovoljno gasilno društvo na Rudniku pri Ljubljani priredi dne 6. septembra veliko vrtno veselico na vrtni g. J. Ustnik. Začetek ob 3 popoldne. Poskrbljeno je za jed in pijačo. Pridite na obisk. V slučaju slabega vremena se veselica preloži na 8. september.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

6. septembra: Drama: Manners: »Pegica mojega srca«.

Opera: a) Mascagni: »Cavalleria rusticana«.

b) Leoncavallo: »Glumati« (I Pagliacci).

7. septembra: Opera: Strauss: »Netopir«.

8. septembra: Opera: Verdi: »Aida«.

Narodno gledališče v Ljubljani ima danes dve predstavi in sicer se pojeta v operi Mascagnijeva »Cavalleria rusticana« in Leoncavallovi »Glumati«. V prvi operi nastopijo ge Thierry-Kavčnikova, Poličeva in Kopasova ter gg. Kovač in Balaban. V »Glumatih« pa ga Jenkova ter gg. Holodkov, Orlov in Mohorič. Vloga Silvija poje v tej operi prvič na našem odru g. Janko. Predprodaja vstopnic pri dnevnih blaginjavah v operi in na večer predstave v gledališčih. Opera začne ob pol 8, drama pa ob 8 zvečer, kjer se vzporedi angleška veseloigra »Pegica mojega srca« z go. Šaričeva, Medvedova, Danilova in Gorjupova ter gg. Cesarjem, Danilom, Drenovcem, Levčarjem in Pečkom.

V ponedeljek se poje na našem odru Straussova komična opera »Netopir« v deloma novi zasedbi in v režiji g. Josipa Povheta. Rozalinda poje ga Lovšetova, knez Orlovski je ga Vera Danilova, Franka g. Janko, Alfreda g. Kovač in Froša g. Povhe. Ostale vloge so v isti zasedbi kakor lansko leto.

V torek, na praznik, se poje kot zaključna velesojmska predstava Verdijeva opera »Aida«, v kateri poje vloga Amonasra g. Holodkov. Po teh izrednih velesojmskih prestavah nastopi kratak odmor in se bo intenzivno pripravljaval novi repertoar za začetek redne sezone oktobra 1925. Studirajo se sledeča dela: D'Albert »Mrtve oči« z go. Caletovo in Holodkovom v glavnih partijah; Massenet »Manon« z go. Lovšetovo, gg. Banovcem, Balabanom in Betetom v glavnih vlogah ter Foersterjeva »Eva« z go. Thierryjevo, gg. Banovcem in Holodkovom v glavnih partijah. Poleg tega se pripravljajo še Mozartova »Figarova svatba«, »Tannhäuser« in »Jongleur de Notre-dame«. — Prvi domači premijeri pa bosta Gerbičeva opera »Nabor« in Hatzejev »Povratek«.

„LUKULO“ dišave v zavojih so najboljše!

Dnevne novice.

Občinske volitve v St. Vidu nad Ljubljano. Vendar se je pristojna oblast zganila in razpisala občinske volitve, ki se bodo vršile v nedeljo dne 27. septembra. Prvotno so bile menda določene na delavnik 22. septembra, ko bi se jih delavski sloji brez gmotne škode ne mogli udeležiti. Zadnje občinske volitve so se vršile v juniju 1924, izmed 25 odbornikov je dobila SLS 18. V občinskem odboru je naša stranka pokazala dovolj delazmožnosti in agilnosti, vse je bilo dobro zastavljeno, občina bi bila gotovo že to leto prišla do lastnega doma, katerega tako zelo pogreša. To je treba na vsak način preprečiti, so rekli demokrati in za enkrat so res preprečili. Obenem se je začelo preganjanje našega krščanskega učitelstva. Pa tudi to ni uklonilo našega poštenege ljudstva, dovolj jasno je govorilo, da zahteva za svoje otroke krščansko vzgojo, ki jim jo more dati le krščansko učiteljstvo. Povejte, demokrati, kaj ste dosegli z vsemi šikanami? Mar menite, da bo sedaj ljudstvo pri volitvah šlo slepo za vami in vililo vaše kandidate, ki ste jih z največjo težavo skupaj spravili? Hudo se motite! Vedite že danes, da je gospod Matijan v naši občini gerent bil, da pa po 27. septembru ne bo več!

K bližajočim se občinskim volitvam v Zagorju ob Savi. Bližajoče občinske volitve se bodo, kakor vse kaže, vršile tu v znamenju ostrega boja. Posebno nestrpnost kaže SDS, o čemur pričajo razne novice »Jutra«, katero se je blagovolilo obregnuti tudi ob nas. SLS na to ne bo reagirala. SDS je stranka preteklosti. Kratka doba njenega reakcionarnega paševanja, ki so jo občutili na sebi zlasti naši vzorni učitelji, je za nami in s tem je tudi usoda SDS zapечатena. Volivci bodo v prihodnje pač toliko previdni, da ne izroče tej stranki več biča v roke, kateri bi se potem obrnil le proti njim samim. SLS stranka stopa pred svoje volivce, katerih zaupanja še ni nikdar izrabljala, v popolni samozvesti ter s čistim, določenim programom, svesta si svoje naloge in zmage. Skrb novih občinskih odbornikov SLS bo zlasti zgradba občinskega vodovoda. Dosedanji odbor, ki obstoja že 20 let, pa ni zgradil vodovoda, je treba osvoboditi te, zanj očividno pretežke naloge, in jo poveriti drugemu. Tudi neznošno stanovanjsko budo je treba ublažiti. T. p. d. je treba zgraditi zadostno število stanovanjskih hiš, za kar je prevzeti skrb inicijative novemu obč. odboru. Pospešiti je treba tudi gradbo nove bolnišnice v Zagorju. Kajti denar »Bratovske skladišnice« je denar delavcev, ki mora ostati v Zagorju, da se z njim lajša beda naših bolnikov. Šolsko vprašanje je rešiti v smislu gospodarske moči občine, to se pravi, staro šolo je prizidati, s čemur bo za silo ustrezno potrebam, ter ob enem izčrpana gospodarska moč občine. Zidava nove šole po programu stranke SDS pa se naj odloži na boljše čase. Kajti že 30 milijonsko posojilo samo obremeni občino na samih obrestih za najmanj 3 milijone. Ako bi se pa tudi tu proračun preokročil, kot se je to zgodilo pri gradbi občinskih hiš, bi znašali stroški za šolo 60 milijonov ali 6 milijonov letnih obresti. Kje so pa potem še drugi stroški in odplačilo glavnice? Tudi davčna moč občine bi bila v tem iz. T. p. d. kot enako procentno plačevalko, neznošno obremenjena. Vzemimo pa slučaj, da bi ne prodlr zakonski predlog, pripravljen za časa PP-režima, po katerem bi T. p. d. ne smeli obremeniti z nad 100 odstotno doklado na direktne davke. V tem slučaju bi morali prevzeti celokupno preostalo breme ostali davkoplačevalci, pri čemer bi narasla na več tisoč odstotkov doklada na direktne davke, kar bi pomenilo gospodarsko propast občanov. Zato pozivamo zagorske volivce k treznemu premisleku ter jim priporočamo, da oddajo svoje glasove SLS, v kateri so zastopani vsi stanovni, kateri je bil in kateri bo tudi v nadalje le dobrobit ljudstva pred očmi.

Županski shod v Ribnici. Opozarjamo, da ima podzveza Županske zveze v terek, na Mali Šmaren, dne 8. t. m. v Ribnici svoj redni občni zbor. Še enkrat vabimo vse župane ribniškega in vokolajškega sodnega okraja, kakor tudi iz sosednih občin kočevskega okraja, da se tega zbora kar v največjem številu udeležijo. Najvažnejše vprašanje, ki se bo obravnavalo na tem zborovanju, bo razširjenost organizacije, h kateri naj pristopijo prav vsi za to poklicani občinski zastopniki, katere tudi vabimo k najštevilnejši udeležbi. Občnega zbora se udeležijo zastopnik glavnega odbora Županske zveze v Ljubljani. — Županska zveza.

Povišanje duhovniških plač. Po časopisih se je zadnje dni bobnalo: »Povišanje duhovniških plač«. Res, če dobis mesečno tako sijajno plačo, 160 Din, pričakuješ nestrpnost povišanja, vsaj desetkratno. Prišlo je pa s 1. septembrom »ponižanje« na 67 Din za celi mesec septembar, t. j. dnevno 2 Din 22 par.

K povišanju duhovniških plač, o katerem sta toliko pisala »Jutra« in »Domovina«, sporočam to-le: Danes sem prejel za cel mesec plače za draginjsko doklado vred zmesek 12 Din (dvanaest dinarjev). Za preteklo šolsko leto nisem do danes prejel niti vinarja za poučevanje veronauka! »Jutra« in »Domovina«, pišita še naprej o mastnih duhovniških plačah! Živio! — Kaplan.

V študijskem letu 1925/26 je rektor vseučilišča v Ljubljani dr. L. Pitamic, pro-

rektor dr. P. Hinterlechner, vseučiliški tajnik pa dr. M. Smalc. — Dekan filozofske fakultete je dr. N. Radojčić, juridične fakultete dr. M. Dolenc, medicinske fakultete dr. A. Šerko, tehniške fakultete dr. M. Vidmar, teološke fakultete dr. L. Ehrlich. — V poletnem semestru 1924/25 je bilo na filozofski fakulteti rednih in izrednih slušateljev 215, na juridični 343, na medicinski 67, na tehniški 484, na bogoslovni 101, vsega skupaj 1210, in sicer 1171 rednih, 39 izrednih. Ženskih slušateljic je bilo vsega skupaj 81, to je 60 rednih in 21 izrednih, največ na filozofski fakulteti in sicer 34 rednih in 11 izrednih.

Pačenje slovenskega jezika čedalje bolj napreduje, tako da s strahom vzameš v roke katerokoli slovensko priobčitev, najbolj seveda uradne, kajti, da uradna mesta v tem oziru slejkoprej prednjačijo, je posebitevno. Da pa bodo po tej poti sledile tudi priobčitve vseučilišča v Ljubljani, ki je smatramo mi za slovensko, ne bi verjeli. V pravkar izdanem seznamu predavanj najdemo na primer honorarne »nastavnike«. Čemu tukaj naglas na prvem a? Mi poznamo samo nastavnika ali nastavek, kar splošno pomeni to, kar se nastavlja; to pa, kar seznam predavanj slovenskega vseučilišča imenuje nastavnik, se po naše imenuje in se je vedno imenovalo učitelj, kar se mogoče ne sliši tako imenitno kakor nastavnik, pa je slovensko. Kajti kar srbohrvaščina zaznamuje z »nastavljati«, to se pri nas pravi učiti, nastavlja se pa pri nas pastji za miši. Tudi v naših gospodarskih krogih se je mesto slovenskega jezika razpasla taka tatarsčina, da človeka od uradnih ali ne-uradnih objav teh gospodov, ki se imenujejo »privredniki«, kar ušesa bole; tako n. pr. trdijo ti naši »privredniki« v enomer, da dinar »porašča«, samo da ne povedo, s čem neki, ali z mahom ali s kociinami. Najbrilantnejšo (oprostite za božjo voljo tujko!) slovenščino pa vsekakor pišejo služabniki svetega Birokracija. »Antona Podgruca se še ni našlo, kljub temu, da se ga je iskalo; če bi se istega zasledilo, naj se ga javi nadležnemu oblastvu.« Te gorastanosti se smatrajo zdaj kot tista jugoslovenščina, h kateri jadrajo politiki pri demokratskem časopisju, ki so in še dajo takt pri tej stvari. Kakšno žlobudro pa bodo še govorili naši zanamci, ki bodo izučeni v duhu naše »osnovne nastave« od naših doraščajočih »osnovnih nastavnikov«!

10. oktober 1925. Bližamo se peti obletnici nesrečnega izida koroškega plebiscita in naša dolžnost je, da ta dan resno manifestiramo za koroške Slovence. Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani pripravlja z vso intenzivnostjo resne manifestacije širom Slovenije in se razpošilja prav te dni tozadevni dopisi in navodila na vse v poštev prihajajoče faktorje. Ze danes prosimo, da se pripravijo prav vsi kraji na to manifestacijo. Pokrajinski odbor bo šel vsem prirediteljem kolikor bo le mogoče na roko. Nemci v Avstriji pripravljajo za ta dan šumne veselice, mi pa se z resnimi prireditvami spomnimo koroških Slovencev in dajmo jim moči, da vztrajajo v njihovem boju za ohranitev svojega jezika in svoje zemlje, kjer je telka zibelka Slovenstva. Slovenci, pripravite se, da bo 10. oktober — Koroški dan — izpadel častno za nas in za brate onstran Karavank. Jugoslovenska Matica.

Proti pornografiji in socialno-moralnim škodljivim publikacijam. Prejeli smo: V zadnjem času se pri nas širi pornografija s tako silo, da mislečega človeka obhaja groza. Marsikdo se začudeno vprašuje, kaj da oblasti ničesar proti temu ne ukrenejo. Razširjevalci in avtorji raznih brošur postajajo vedno bolj drzni. Tako je v Belgradu izšla brošura Dr. Holenderja z vabljivim naslovom, ki oznanjuje propagando idej najbolj umazane materializma in ubija narod v korenini — družini. Vsebuje namreč pouk, kako z raznimi manipulacijami in medikamenti zabraniti spočetje. Poslanec škulj je vložil ostro interpelacijo na ministra narodnega zdravlja, v kateri opozarja na grozne posledice take propagande ter zahteva nujno policijsko zabranjanje brošure, ki se prodaja že v drugi izdaji in se slastno čita od mladega sveta. Minister dr. Sl. Miletič odgovarja na interpelacijo g. škulja: »Usvajam Vaše mišljenje o škodljivosti brošure Dr. Holenderja, obračam se objednem na ministra notranjih zadev s prošnjo, da postopa v smislu zakona.« To bodi skromen začetek energičnega boja proti strupenim brošuram, časopisnim člankom umazane vsebine, grdim slikam in sploh onem delu literature, ki napravi v našem narodu osobito mladini ogromno škodo. — K temu dostavljamo, da č. 49. novega tiskovnega zakona vsako pornografijo, nemoralne inserate in brošure, strogo zabranjuje, oziroma kaznuje z zaporom do enega leta in denarno kaznijo do 10.000 Din.

V današnjem »Ilustriranem Slovence« je na tretji strani zamenjana Hohenwartova slika. Slika namreč ne predstavlja politika Karla Sigmunda Hohenwarta, temveč prirodoslovca Franca Jožeta H., ki je bil gubernijski svetnik v Ljubljani, več let predsednik muzejskega kuratorija in od l. 1827. do 1834. predsednik »Kranjske kmetijske družbe«, ter je daroval svoje bogate zbirke našemu muzeju

Is Trebnjega. Zadnji čas se je razširjala zlonamerna govorica, da izgubi Trebnje sodnijo. Zupanstvo se je takoj obrnilo na mero-dajno mesto v tej zadevi in je dobilo povsem drug odgovor. Fakt je, da so nastale momentalne težkoče radi obnovitve nove pogodbe za lokale, ker zahteva lastnik gradu opravičeno povišanje najemnine. Uvidevnost in dobra volja na obeh straneh bo nastale težkoče odstranila in pride v nekaj dneh do nove pogodbe. Vsakemu, ki pozna lego Trebnjega in naravnost idealno železniško zvezo na tri strani, se bo zdelo nemogoče odstraniti iz Trebnjega sodišče. Res je, da se Trebnjanci vse premalo brigajo za tako važne stvari, kakor so davčni urad, sodišče in okraj. Pomisliti je pa treba, da tukaj ne pridejo Trebnjanci kot taki v poštev, ampak cela okolica in sosednje občine, ker kmetu in drugim stanovom gotovo ni vse eno, če lahko opravijo svoj posel pri sodniji v eni uri in brez stroškov, ali pa če bi se moral z železnico daleč vstran voziti in trpeti veliko izgubo na zamudi časa in denarnih izdatkih. Te važne okolnosti se bodo tudi od strani merodajnih oblasti uvaževale.

Na lovsko razstavo in lovski kongres v Zagrebu! Dne 8. septembra t. l. se otvori v Zagrebu velika lovška razstava kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, kakor je bilo v časopisih že objavljeno. Po poročilih, ki jih dobivamo iz Zagreba, je razstava izredno bogata, tako da nudi posetnikom velik užitek. Tudi Slovenija je častno zastopana. Drugi dan 9. septembra dopoldne se prične lovski kongres, kjer se bodo obravnavale vse važnejše točke lovstva, kakor organizacija lovstva, kinologija, puškarstvo, lovška municija itd. Ta kongres je za lovške kroge velikega pomena, ker bo to prvi enotni nastop lovcev v zaščito svojih interesov. Tudi slovenski lovci moramo biti na tem kongresu častno zastopani. Pozivljamo vse svoje člane, naj pohite dne 9. septembra na kongres. Plačati je le polovico vožnje in sicer je treba kupiti legitimacijo, ki jih prodajajo banke po 30 Din in celo železniško karto. Te karte se pa ne oddajo, marveč se dajo žigosati in ž njo se vsak posetnik razstave ozi. udeleženece kongresa pelje brezplačno domov. Na svidenje v Zagrebu! — S. L. D.

Hud naliv je bil od četrta na petek v Gorenjem Logatcu. Deževalo je vso noč, proti jutru pa kot bi lilo iz škafo. Voda je narasla čez dva metra nad normalo. Vsa nekoliko nižje ležeča pota so bila pod vodo. Prehod po državni cesti, ki pelje iz Logatca proti Kalcem, je bil onemogočen, otroci niso mogli v šolo, uradniki ne v urade. Po nekaterih hišah je stala voda nad pol metra, kakor n. pr. v šoli. En posestnik je bil obdan okoli in okoli od vode, tako da sam ni mogel iz hiše, pa tudi nihče ni mogel do njega. Hvala Bogu, voda je kmalu začela upadati, vendar je naredila precej škode zlasti po polju. Krompir je bolj majhen in črn in gnije, a tudi drugi sadeži niso kot bi morali biti. Takega poletja in takega naliva že zlepa ne pomnijo ljudje.

Toča. Iz Begunj nam pišejo: Ob 8 zvečer dne 2. sept. nas je presenetila toča in dokaj škode naredila na prosu, fižolu, sadju in zlasti ajdi. Prizadete so razen Begunj še Poljče, Zgoša in Dvorska vas. Doslej je letina obilo obetala.

Smrtna nesreča. Dne 2. sept. t. l. se je ponesrečil na poti od Čermošnje proti Toplicam posestnik Jožef Novina iz Podturna, občina Toplice na Dol. Mož je peljal trame na kolodvor Straža-Toplice; ker se je blizal klanec, je voznik zavrl sprednji dve kolesi, nato stopil na zavoro in pri tem padel pod voz, da mu je zadnje kolo voza šlo čez prsa. Teža je bila ca. 2000 kg. Ponesrečenec je bil takoj mrtev. Zapušča ženo in 10 otrok. Naj počiva v miru!

Rop za ropom se ponavlja v novomeški okolici. V terek po sv. Jerneju, ko je bil sjem v Novem mestu, so se zvečer izvršili trije roparski napadi. Na gotenskem polju sta bila okoli 9. ure zvečer napadena dva kmeta: eden doma iz Orehka, drugi iz Čermošnje. Eden se je roparjev otresel in jim ubežal, drugega sta roparja vrgla na tla in mu vzela 300 Din. Še tisto noč o polnoči sta dva roparja z zakritimi obrazi napadla v Dol. Lakovnicah kmeta, ki je prodal na sejmu vole. Vdrla sta v hišo. Ko je žena klicala na pomoč, sta jo z glavo tolkla ob zid. Žena je ubežala skozi okno. Prihiteli so sosedje, roparja sta ubežala, ne da bi bila dobila denar. Kdo morejo biti ti roparji? Po Gorjancih se potikata že kake tri tedne dva moška, eden mlad, drugi starejši. Pastirji iz Vinevasi ju večkrat vidijo. Ko je enega pastir vprašal, kaj tu dela, je začel grdo preklinjati, da njega to nič ne briga. V vas Konec zahaja večkrat nek mlad vojaški ubežnik, doma od Šmarjete na Dol. Je čedno opravljen in živi brez dela. Podnevu se oglasi v tej ali oni hiši, prenočuje pa kje na prostem. Orožniki vedo zanj, pa ga ne morejo dobiti v roke. Sam pripoveduje, da se je enkrat z orožnikom že spoprijel, pa mu je ubežal. Ljudje se ga boje, ker žuga, da bo zažgal, če ga kdo naznani. Ali bi se ti nevarni ptiči res ne dali spraviti pod ključ?

Z Gorenjskega. Nova šola dvorazrednica v Zmuncu pri Škofji Loki še sedaj čaka odrešenja. Dozidana je, pokrita je, a sedaj je že nekaj časa poteklo, ko stoji vse delo. Zima bo prišla in ubogi šolobvezni otroci iz te občine bodo morali zopet daleč daleč v Go-

JESENSKI
Mednarodni velesejm v Pragi
6. do 13. septembra 1925.
Srednja srednjeevropska trgovina in industrija.
Posebna jugoslovanska razstava.
50% znižana vožnja
na čehoslovanskih in jugosl. železnicah.
25% znižanja na avstrijskih žel.
Brezplačni vizum
za potovanje na Čehoslovako.
Pojasnila in legitimacije daje:
Čehoslovski konzulat, Ljubljana
Aloma Company, Ljubljana.

renjovas in v Škofjo Loko k šolskemu pouku. Denarna kriza in nesoglasje sta kriva tej čudni situaciji. — Dobili smo vendar enkrat pravo sredstvo za pokončevanje poljskih miši, ki po Gorenjskem silno škodo delajo po polju, travnikih in dobravah. G. Jak. Hladnik, okrajni živinorejski inštruktor v Kranju, daje navodila za naračevanje neke tekočine, ki je prav cena in uničuje te hude škodljivce.

Smrtna kosa. V Novem mestu je umrla v petek dne 4. t. m. Jerica Lesjak v visoki starosti 90 let, znana mnogim gospodom iz dijaških let kot »študentovska mati«. Pogreb bo danes ob 4 popoldne na mestno pokopališče.

Komunistične brošure. Belgrajska policija je prišla na sled razširjevanju brošure »Teorija gospodarskega preporoda«, ki jo je napisal Buharin. Policija je dognala, da je brošuro prevedel iz nemščine na srbski jezik tajnik zveze bančnih uradnikov v Belgradu Nastas Petrović. Petrovića so zaprli, na njegovem stanovanju pa so zaplenili nad 3000 izvodov omenjene brošure.

Sv. Gora pri Litiji (840 m) postaja vedno bolj priljubljena med našimi turisti. Letos ima kljub večno slabemu vremenu zaznamovati izredno visoko število gostov od blizu in daleč. Na Mali Šmaren je na Sv. Gori romarski shod, ki bo ob lepem vremenu gotovo privabil gori veliko ljudi, kakor vsako leto. Dostop na Sv. Goro je lahek in prijeten, razgled pa na vse strani jako slikovit. Litijška podružnica je nedavno oskrbela nove markacije od vsake postaje gor in po drugi strani dol na Zagorje. Ljubljanskim turistom priporočamo sledečo hvaložno turo: s prvim jutranjim vlakom 5.27 do postaje Sava, od tam na Sv. Goro 2 uri hoda po zložitnih potih, nazaj pa dol po gozdu na Medjo-Izlake (1.14 ure), oziroma do medijskih toplic, kjer je ugodna prilika za kopelj in dobra restavracija, potem pa na Zagorje (2 uri) in z večernjim vlakom nazaj na Ljubljano, ali pa v toplicah prenočiti in jutraj na Zagorje. Ob nedeljah se vedno lahko dobi tudi avto ali voz: od Glazute pa do postaje Zagorje pa vozi avto redno k vsakemu vlakom.

Izlet poštinih uslužbenecv v Split. Pod protektoratom Zveze poštinih nameščencev in pod vodstvom zagrebške organizacije se je priredil v dne 5. do 8. t. m. za organizirane poštne nameščence in njih družinske člane izlet v Split. Program izleta je naslednji: Izletniki iz vseh pokrajin so se zbrali 4. sept. v Zagrebu. Odhod po novi železniški progi z brzovlakom ob 18. uri iz Zagreba proti Splitu. Dne 5. sept. prihod v Split, odmor, ogled Splita in kopanje. Dne 6. sept. ob 5. uri izlet iz Splita s parobrodom na otoke Vis, Komižo, Biščevo (tu ogled znamenite »modre jame«) in Hvar. Zvečer okrog 23. ure povratek v Split. Dne 7. septembra izlet v Trogir, Kaštel in na solinske razvaline. Dne 8. septembra odhod iz Splita proti domu. Bratska organizacija v Splitu preskrbi lokale za znižano oskrbo 35 do 50 Din dnevno. Izletni odbor je prošil za četrtinsko vožnjo II. in III. razreda v osebnih in brzih vlakih na vseh železniških progah države do Splita in nazaj za dobo od 1. do 15. septembra t. l. Tako bi stal izlet približno 600 Din z vožnjo in vso oskrbo vred. Poštenu osebu in njihovim družinskim članom se je nudila na ta način ugodna prilika, da si ogledajo za razmeroma majhen denar novo železnico, Dalmacijo, otoke, lepo dalmatinsko obal in sinjo Adrijo.

V. redni kongres Zveze farmacevtov v kraljevini SHS se prične jutri dne 6. t. m. v Mariboru in traja naslednjega 7. in 8. t. m. Po prijavah bo udeležba zelo velika in prava manifestacija uslužbenih farmacevtov za zboljšanje svojega stanu. Obravnavala se bodo važna vprašanja kot lekarniška zbornica, v kateri tvorijo kondicionirajoči magistri farm. sekcije B., slovesna proglasitev vstopa v mednarodno zvezo kondicionirajočih lekar-narjev. Da se uredi gmotno stanje starejših od mlajših magistrov, zahtevajo »Plačilno blagajno«. Mesto dosedanjih dveh let univerzitetnega študija zahtevajo popolno enakost z drugimi akademskimi poklici, to je štiri leta univerze, enako naj bi se tudi reguliral dotok

Krojaški atelje

K. Pučnik

Tavčarjeva ul. 3

najboljše angleško blago

prvovrstno delo

k farmaciji. Uslužbeni farmacevti pristopijo tudi k »Zvezi zasebnih nameščencev«, sekcijska Slovenija, ki je že dosedaj organizirana v »Zvezi društev priv. nameščencev za Slovenijo«. Utegne se skleniti, da se sedež zvezne uprave iz Beograda preseli v kako drugo mesto.

Vojna glasbena šola v Vrhu sprejme letos 130 pripravnikov. Dečki, v starosti 12 do 16 let, ki žele biti sprejeti v to šolo, naj se javijo do 20. septembra 1925 pri kapelniku godbe Dravske Divizijske oblasti (kasarna Kralja Petra, Poljanska cesta št. 40 v Ljubljani), kjer dobe vsa potrebna pojasnila.

Ob začetku šole je za uvod v novo šolsko življenje najbolj priporočljivo berivo Zgodovinskih anekdot, ki dijaka na lahek način pripeljejo iz počitniškega mišljenja do resnega šolskega dela. Tretji zvezek je izšel pred par meseci.

Bogato se izplača prehoditi 26 stopnic v prvo nadstropje, kjer se kupijo najboljši moderni čevlji in nogavice najceneje samo pri »Voika«, Ljubljana, Krekov trg 10.

Pri glavobolu, omotici, tesnobi in prsih, utripanju srea segajte po staro preizkušeni grenčici »Franz-Josef«. Poročila višjih zdravnikov s klinik za želodčne in črevesne bolezni zaznamujejo, da je »Franz-Josef«-voda prav izborno učinkujoče naravno odvajalno sredstvo. Dobiva se po lekarnah, drogerijah in trgovinah z rudninskimi vodami. 5221

Čudovito, kaj vse izdelujejo dandanes iz čokolade! Ni čuda, da postanejo premnogim vodena usta, ko ogledujejo razstavljene izdelke tovarne čokolade »Mirim« na velesejmu, paviljon »H«. Priznati moramo, da je tovarna dosegla v svojih izdelkih tako dovršenost, kakor malokatera. 5516

To ti je živahno okrog ogromnega stolpa, ki ga je zgradila tovarna »Pekatele« na velesejmu v paviljonu »E«!

Novi tečaji za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo se začnejo na zasebnem učnem zavodu Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 1. oktobra t. l. in trajajo štiri mesece. Vpisovanja in prospekti v trgovini s pisarniškimi stroji Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, samo Slovenska ulica 7, telefon 100. Nobene podružnice! 5973

Krasne otroške in damske obleke priporoča Kristofčič-Bučar, Ljubljana.

Jeklene valjane zastore ter vsa ključavničarska dela izvršuje in se priporoča za cenj. naročila ključavničarstvo Avg. Martinčič, Ljubljana, Rimska c. 14. Več v današnjem oglasu na zadnji strani.

»Buddha« čaj na velesejmu — oglejte si »H« paviljon št. 461—465.

Parno in kadno kopališče v hotelu »Slone« bo za časa velesejma odprto vsaki dan od 7.—18. zvečer.

Danes

dne 6. septembra ob 3 popoldne priredi

»Orel Krakovo-Trnovo

na letnem telovadišču za cerkvijo (Karunova ulica 14).

JAVNO TELOVADBO

na koncert, prosto zabavo itd.

V slučaju slabega vremena se vrši prireditve na praznik 8. septembra.

Iz Ljubljane.

Rojstni dan prestolonaslednika. Danes, v nedeljo 6. septembra, na rojstni dan Nj. Visočanstva prestolonaslednika Petra se bo v ljubljanski stolnici ob enajstih vršila cerkvena svečanost, ki se je bodo udeležile civilne in vojaške oblasti v Ljubljani.

Mladinski pisatelj Julij Slapšak, kojega sliko z družino prinaša današnji »Ilustrirani Slovenec«, šolski upravitelj na manjšinski šoli v Ljubljani. Slika ga predstavlja v krogu svoje številne družine dne 2. julija 1925, ko je obhajal njegov prvorojeni sin Julij novo sveto mašo v cerkvi mater karmeličank na Selu pri Ljubljani. Prva hči Jerica je učiteljica v Hrastniku, druga Ana v Repnjah, tretja Dora je letos dovršila učiteljsko, ostali otroci so v srednjih šolah, dva še v osnovni šoli. Slapšakov delež v življenju je trpljenje. Dasi je moral ob svetovni vojni prvi dan k vojakom in je prejel od vojaške oblasti tri priznanja, bi bil vendar, od »prijatelja« obdolžen protiaustrijskih dejanj, izročen v roke avstrijskemu rablju, da ga ni še pravočasno rešil takratni radovoljski okrajni glavar. Posebno še za majniške deklaracije vnet ljubitelj škofov ni dobil zaradi tega prej ponujane mu in zaradi šolanja otrok težko zaželeno službo pri deželnem odboru kot gasilski nadzornik. Pod PP-režimom je kljub odlični kvalifikaciji in 20 priznanjem za šolsko in izvenšolsko delovanje postal dne 24. januarja t. l. — po 28letni definitivni službeni dobi — zopet začasn, in, ako se uporabi zanj člen 24. uradn. zakona, nima v tej lastnosti niti pravice do napredovanja niti do penzije. Za 15. avgusta mu je napovedana drugi deložacija naravnega stanovanja. Dasi ne more preboleti, da ga lastni ljudje preganjajo, vendar kljub težkim preizkušnjam ne kloni duha in je skoraj vedno dobre volje. Poročen v svetem letu 1900, v Marijinem mesecu majniku, je obhajal 28. maja letos — tudi v svetem letu — srebrno poroko. Želimo mu, da dočaka še tretje redno sveto leto in ob-

haja v Marijinem mesecu majniku leta 1950. še zlato poroko! Naj živi naš vrli Slapšak in njegova vzorna družina!

»Orel Krakovo-Trnovo vabi vse prijatelje orlovske misli na telovadno prireditev, ki jo priredi danes točno ob 3 popoldne na letnem telovadišču za trnovo cerkvijo. Ker je čisti dobiček te prireditve namenjen za dom, ki ga nameravamo postaviti na tem prostoru, pričakujemo obilne udeležbe. — Bog živi!

Dva sejma. V Ljubljani imamo sedaj dva sejma, dva velika in lepa sejma. Eden je pod Tivolijem in nosi ponosno ime velesejem. Na ta sejem prihaja dnevno na stotine in tisoče ljudi, mnogo domačinov in še več tujcev in zlasti tujci dajejo velesejmu neko posebno oznako, ki pa je nima vsak rad. Trgovcem je dohod tujcev že všeč, to verjamemo, ker tujec je navadno tudi kupec. Kar nas je pa domačinov bolj stare vrste, ki poznamo le vsakdanje sejme na Vodnikovem trgu, kjer se da tako lepo in srčkanu prepričati z okoliškimi kmetičami in mestnimi Krakovčankami in Trnovčankami za vsako peresce solate in za vsako koreninico peteršilja, se pa te dni radi ustavljamo pod onima dvema velikima kostanjema pred nekdanjo Mahrovo hišo in gledamo zadovoljno oni drugi semenj, ki ga vsako leto otvarja, vodi in zaključuje naša šolska mladina pod protektoratom dveh ali treh prodajalcev sladolea in prodajalcev turškega medu in raznih pokalic. Daloč preko zelenjadnega trga doli do mesarskih stojnic se razlegajo zategli klici: za prvo-o-o-o za tre-e-etjo-o-o... za osmo-o-o-o-o... Slavni knjižni trg v Lipskem naj se kar skrije pred ljubljanskim, tiliko blaga, novega, celega, dobro ohranjenega ali pa tudi že obrabljenega in raztrganega in z učenimi komentarji ali pa s pikrimi opazkami opremljenega knjižnega blaga zneso razposajeni mladički, umerjeni osmošolci in nagajive srednješolke na naš lep domaći semenj nasproti obeh kostanjev pred Mahrovo hišo. Kdor mora doplačati, žalostno vleče iz žepa kovače, ki so bili v mislih in sklepah že zdavnaj namenjeni za sladolej in za kino, dobri in srečni trgovci pa si zadovoljno manejo roke, ližejo sladolej in zobljejo grozdje, dve ali tri popoldanske kinopredstave pa kronajo kričečega barantanja polni dan. Kateri sejem je lepši, naš sejem ali velesejem?

Blagajna delegacije ministrstva financ, Krekov trg št. 1, bo dne 10., 11. in 12. septembra 1925 zaradi glavnega snajenja uradnih prostorov strankam zaprta.

Poštni urad Ljubljana 7. Da Šiška, ki šteje več tisoč prebivalcev, poštni urad silno pogošča, je jasno, ko beli dan. Posebno neprijetno je pošiljateljem in prejemnikom paketnih pošilk, ker jih morajo tako daleč prinašati oziroma odnašati s pošte. No, kakor se čuje, dobe šiškarji svojo pošto sigurno do 1. oktobra. Zeleti je le, da najde pošta uprava primeren lokal in na primeren kraj, da bo z zopetno otvoritvijo poštnega urada občinstvu kolikor mogoče ustrezno.

Umrla je hčerka krojaškega mojstra g. Josipa Globelnika, trgovca vajenka Malči Globelnik. Pogreb v nedeljo ob pol 3 popoldan z Gosposvetske ceste št. 13.

Potres. Zavod za meteorologijo in geodinamiko na ljubljanskem vseučilišču nam poroča: Včeraj ob 8. uri 45 minut sta seizmografa zabeležila v ljubljanskem zavodu za geodinamiko močen potres. Zagugali so se tudi predmeti v pisarni zavoda. Prosimo vse one, ki so potres čutili, da javijo to zavodu, predvsem oni gospodje, ki so dobili potresne tiskovine, pa bilo tudi negativno. Dopisi so poštnine prosti.

Privatni pouk francoskega in ruskega jezika po najuspešnejših metodah dajejo inteligentne dame. Pojavnila se dobe pri upravnistvu »Slovenec«.

Privatni pouk v klavirju po najuspešnejši metodi daje inteligentna gospa. Pojavnila pri upravnistvu »Slovenec«.

Ljubljana brez češpelj. Na sadnem trgu ni bilo včeraj na prodaj niti ene češpelje, čeprav je sedaj »med masamic največja sezona za to sadje. Gospodinje in kuharice so hodile od zelenjadnega trga na sadni trg in zopet nazaj, pa niso našle drugega kakor porogljive nasmehe in zbadljive opazke prodajalcev in prodajalk. Zakaj češpelj na trgu ni bilo, tega mi ne vemo, slišali pa smo, da se zanima za to tržna oblast, ki hoče dognati vzrok popolnega pomanjkanja češpelj. Kakor izvemo, je bila tržna oblast določila za

češpelje maksimalno ceno 4 Din za kilogram, kar je tudi čisto pravično.

Poskušen samomor v Ljubljani. Pri Jugoslovanski tiskarni je skočila v noči od petka na soboto v Ljubljano neka ženska. Ko je padla v vodo, pa je pričela strašno klicati na pomoč, da so se zbudili vsi stanovalci in so se prižgale luči po vseh hišah. Pritekla sta na breg Ljubljanice stražnik Putinja in pa eden uslužbencev Jugoslovanske tiskarne. Stražnik je vrgel v vodo velik tram, ki je priletel tako, da se ga je žena lahko takoj oprijela in se je na ta način obdržala na površju vode. Uslužbenec tiskarne pa je obvestil rešilno postajo. Prihiti so gasilci, ki so s pomočjo lestev in vrvi končno potegnili žensko iz vode. Ugotovili so, da je to Frančiška Ambrožič, žena krojača na Zrinjskega cesti. Prepeljali so jo z rešilnim avtom v bolnico, kjer so jo oddelili na opazovalni oddelek, ker obstoja sum, da je izvršila žena to obupno dejanje v hipni duševni zmedenosti. Žena sama ni dala še nobenih pojasnil, pač pa je kričala, ko je bila v vodi, da so ji »moža zaklali«.

Iz Štajerske.

Orlovski dan v Petrovčah. Dne 8. septembra bo mogočeno razprostrti celjski in savinski Orel silne peruti in bo poletel v kras in ponos savinjske doline — v prijazne Petrovče. Tu hoče orlovska organizacija manifestirati za vzvišene svoje ideje, hoče pred vsem izpovedati svoje prepričanje. Ali naj bo to manifestacija samo mladinske organizacije? Ali ne bo s to mladino — cvetom slovenske zemlje — manifestirala tudi ostala mladina, manifestiral slovenski oče in mati in z njimi vsak prijatelj orlovske organizacije? Prihiti bodo bratje iz slikovite šaleške in ponosne savinjske doline, da pozdravijo Orle celjske strani. Naj bo to dan, praznik orlovske ideje, naj bo praznik organizirane orlovske mladine! Na svidenje v Petrovčah 8. septembra!

Težka železniška nesreča v Št. Ilju v Slov. goricah. Včeraj, 5. t. m. zjutraj se je pri Št. Ilju odtrgalo od tovrnega vlaka nekaj vagonov, ki so drveli proti Špilju. V te vagonne je v zgodnji jutranji uri zavozil drug tovrni vlak, ki je vozil v nasprotni smeri. Pri trčenju so se vagoni prevrnil in močno poškodovali. Poškodovana je bila tudi proga. Zjutraj ob 4 pa je brzovlak, ki je vozil iz Maribora proti Gradcu, zadel ob te razvaline in se močno poškodoval. En potnik je težko ranjen, 5 pa lahko. Promet je bil za nekaj časa ustavljen.

V Kapeli so slavili 100 letnico cerkve in 55 letnico mašništva domačega župnika gosp. Martina Meška. Pri tej priliki so blagoslovili tudi nov 14 centov težak zvon.

Kopališče Lipik

Jesenska sezona je pričela. Uspešno zdravljenje, moderna oprema, zelo nizke cene. Popolni pension vključno dobra oskrba, kupki in stanovanje z vsemi takami počeni od 1. sept. za uradnike in druge pooblaščenca 50—90 dinarjev a za vse ostale 60—105 dinarjev dnevno. Natančnejša pojasnila daje

Uprava kopališča Lipik

IZ MARIBORA.

Tovariši delavci! V zadnjem momentu je telefoničnim putem ukinjena polovična vožnja vsem udeležencem delavskega dneva. Tovariši! Stanovska čast in zavest zahteva, da se s požrtvovalnostjo, s katero se itak gradi vse naše delo, vsi prijavitelji udeležite našega delavskega dneva, čigar program in sodelniki jamčijo, da boste imeli največje koristi od teh dni!

Delavski dan v Mariboru, ki ga prireja SLS, seveda »Slov. Narod« ni všeč in je izpustil proti temu pristno buržujski članek, ki se mu pozna iz katerih krogov je prišel in ki je brez vsake socialne misli in brez najmanjšega socialnega čuta. Kaj piše »Slov. Narod« o stvarih, ki so mu popolnoma tuje? In kaj bo imel delavec od praznih fraz? Treba

Za časa

velesejma popusti - V moderni konfekciji
JOS. ROJINA — Ljubljana.

mu je dejansko pomagati, treba je z njim čutiti, treba ga je razumeti. V taboru »Slov. Narod« vsega tega ni, zato naš delavec tam tudi nikoli ni iskal zavetja in ga nikoli ne bo. In zato ga tudi ni delavca, ki bi sploh bral »Narodove« članke.

V spomin padlim vojakom. Mnogi so že pozabili, da je bila vojska, ki je prizadajala vsem narodom, posebno pa slovenskemu narodu, neizmerno gorja. Vojska nam je pobrala nešteto naših najboljših sinov, prpeljala ohole tujce, ki so z mečem gospodarili in vladali po naši ljubi slovenski zemlji, na žalost veliki kos slovenske zemlje tudi obdržali. Mi pa, ki smo še ostali na tem lepem koščku slovenske zemlje, pa ne smemo in tudi ne moremo pozabiti na vojsko, pozabiti pa ne smemo tudi na naše sinove, ki jih je pobrala svetovna vojna, in leže njih trupla po vseh bojiščih in počivališčih rajnih. Ker so nam bili dragi v življenju, naj nam bodo ljubi tudi po smrti. In ker jih nočemo pozabiti, ker njih duh živi med nami, hočemo pomagati, da odbor za postavitev spomenika v svetovni vojni preminolim vojakom v Mariboru, z našo pomočjo, dovrši čimprej svoj načrt, da bo kmalo stal v Mariboru, mogočen spomenik v slavo padlim vojakom, sinovom lepe bivše zelene Štajerske, da bodo imeli vojaki, pokopani na Pobrežju, lepo urejeno zadnje počivališče. Zato pa naj vsak, kdor je prejel prošnjo in položnico, zanesljivo pošlje vsaj majhen prispevek v zgorajšen namen, ter tako počasti spomin padlih vojakov.

Osebnost. Minister za socialno politiko je imenoval g. Ernesta Telepečka za poduradnika državne posredovalnice dela v Mariboru.

Poroke v Mariboru. Dne 5. t. m. so se poročili v stolnici: Dr. Vlado Muha, sodnik iz Ptuja z gđ. Vando Trost, zasebno uradnico; g. Alojz Hrašovec, zasebni uradnik z gđ. Ljudmilo Lackner, zasebnico; g. Ivan Copetti, trgovec z g. Ano Copetti, trgovčev vдово. Dne 2. t. m. pa se je poročil v frančiškanski cerkvi gosp. Tischler Ernest, trgovec v Vilanju z gđ. Emo Planine, gostilničarjevo hčerko.

Matura na državnem moškem učiteljskišču. Na državnem moškem učiteljskišču so se vršili 3. in 4. t. m. pod predsedstvom ravnatelja M. Pirca zrelostni izpiti, h katerim se je prijavilo 7 kandidatov. Zrelim so se prijavili: Čič Albin, Erker Milan, Furek Roman, Jaklič Milan, Krepek K. in Skerbin Franjo. En kandidat je dobil ponavljalni izpit.

Nov odbor ljudskega odra v Mariboru. Dne 1. t. m. se je vršila skupščina Ljudskega odra, na kateri se je napravil načrt za zimsko delo in izvolila uprava s predsednikom gosp. Barletom Jožetom na čelu.

GRITZNER in FENIKS KOLESA

in kolesni stroji edino elegantni, najtrpežnejši, zato tudi najcenejši samo pri

JOS. PETELINC-U,
poleg Prešernovega spomenika, Ljubljana.

IZ CELJA.

Muzej je redno odprt ob nedeljah od 10 do 12 popoldne.

Rec. večer Danilo Gorinšek — žarko Arnšek. Vstopnice po 5 Din se dobijo v trgovini Strupi in pri večerni blagajni. Večer se vrši v ponedeljek, dne 7. septembra ob 20.

Gremij trgovcev obvešča vse interese, da se obrazci za prijave k trgovsko-industrijski izložbi v O s i j e k u, ki se bo vršila od 10. do 18. oktobra 1925 dobijo v tajništvo gremija, Savinjsko nabrežje 7 (poslojce carinarice). Legitimacije za obisk mednarodnih vzornih velesejmov na Dunaju in Gradcu pa se dobijo pri avstrijskem konzulatu v Ljubljani.

Nevaren požigalec je stal včeraj pred poroto. Josip Dvoršak, rojen 1882 v Sromljah pri Brežicah, je bil obtožen, da je zažgal dne 21. februarja 1924 Ani Krošelj na Okljukovi gori 19 pri Brežicah gospodarsko poslopje vredno Din 75.000. Isti večer, par minut pozneje, je pa pričelo goreti v bližini gospodarsko poslopje Marije Krošelj št. 21. Zgoreli so hlevi in pod v vrednosti Din 50.000. S tem pa še ni bilo konca požara. Dne 19. aprila 1925 je v noči zgorel vinški hram z vsebino vred, last Ani Krošelj, vreden Din 150.000. Ljudski glas je takoj osumil teh požigov Josipa Dvoršaka, kateri je tudi prišel že v letu 1924 v preiskavo. Tu se mu je na podlagi pričevanja njegove žene, ki uživa doma zelo slab glas, posrečilo dokazati, da je bil ob času požara doma. Spomladi letošnjega leta sta bila oba, Josip in Marija Dvoršak, obdolžena tatvine nekega vina. Tu sta bila obsojena, a obenem so prišli v tem procesu na dan novi dokazi, ki so prignali sedaj Dvoršaka pred porotnike. Po svoji predzgodovini je ta zločinec skrajno nevaren človek. Bil je kaznovan že 19 krat in so ga vsi domači ljudje boje in ga smatrajo sposobnega vsakega dejanja. Njegova fiziognomija je pravi izraz zločina. Glasom obtožnice je izvršitev svojih zločinov izpeljal z neverjetno rafiniranostjo. Namen, ki ga je imel pri tem, je izviral iz maščevanja do družine Krošelj, s katero je imel neko kazensko razpravo, v kateri je podlegel. Po pričevanju lastne dedke je ravno v onem času, v katerem je požar nastal, bil po večerji eno uro odsoten. Druga priča, Terezija Bošte, ki stanuje v bližini posestva Ani Krošelj, je izpovedala, da

Je ob izbruhu požara hitela na pomoč in da je v bližini požara zagledala Dvorčaka, kako je bežal iz poti v traja, ko ga je zagledala. Tudi I. Babič ga je videl v bližini požara. Vse to pa Dvorčak taji in pravi, da je šel v svojo klet po vino. Tudi dne 19. aprila 1925 je osumljen Dvorčak izvršene požara. Značilno je namreč to, da so vsi ti požari nastali na večer onih dni, ko sta bila Dvorčakova pred sodiščem radi tatvin proti udeleženi poškodovanec kaznovana. Pri razpravi je skušal Dvorčak z raznimi alibi-dokazi porotnike prepričati, da ni on požigalec. Dokaj se je in prošil porotnike kleče usmiljenja. Porotniki so pa vprašanja potrdili, tako da ga je sodni dvor obsodil na došmrtno ječo.

Poslednji dan porote se je zagovarjal Ivan Gajšek iz Poniške pri Grobelnem radi goljufije in umora. Čas po prevratu je bil za obtožnika zelo usodepoln. Pri voljakih je služil za narednika in je vsled njegove strogosti in brezobzirnosti napram podložnim mu fantov zadobil pri višjih zupanje. Polagoma je došel k provijantnemu oddelku, kjer je začel kupovati živež. Tu je videl, da se da s to kupčijo zaslužiti in je hotel isto nadaljevati tudi po prevratu. A ni imel ne denarja ne blaga. Zato je prišel kupčevati brez prvega in brez drugega. Ta kupčija ga je dovela v svezu s trgovcem Karlom Sarja v Mariboru in železniškim uradnikom Josipom Joštom v Celju. Iz obeh je izabil meseca februarja 1919 zneske po Din 2500. Med tem ko prvi zadeve ni policijsko zasledoval, je vzel drugi stvar bolj resno v roke. Temu je namreč prodal 1000 kg masti po K 30 Iz obeh je izabil meseca februarja 1919 zneske Din 2500. Ker masti od nobenega kraja ni bilo, ga je Jošt prišel prijemati, ta se je pa izgovarjal, da mu njegov dobavitelj masti ni dobavljal. Na vprašanje, kje naj bi bil ta dobavitelj, je Gajšek odgovoril, da stanuje v Grobelnem. Na Joštovo prigovarjanje se je Gajšek odločil, da gresta pogledat v Grobelno, kaj je s tem trgovcem. Na tihoma je pa Jošt vzel s seboj detektiva Ivana Ribariča, ker je sumil, da ga hoče Gajšek goljufati in ga je hotel dati pri tem aretirati. Gajšku je pa Jošt detektiva predstavil kot trgovca, ki je kupil od Jošta mast, katero je Gajšek Joštu prodal. Ko pridejo dne 28. marca 1919 vsi trije v Grobelno, ni bilo seveda nikjer onega namišljenega prodajalca masti. Pri tem sta mu detektiv in Jošt prigovarjala, da naj denar vrne. Ker denarja v Grobelnem ni dobil, je Gajšek obljubil, da bo zadevo v Celju poravnal in predlagal, da se naj vsi trije peljejo v Celje. Na to so vsi pristali in stopili ob 11 dopoldne na vlak, ki pelje proti Celju. Ko se je pa prišel vlak že naprej pomikati, je Gajšek hitro skočil iz vlaka in hotel uteči. Takoj za njim je skočil iz vlaka tudi detektiv Ribarič, ga aretirati in odpeljal v čakalnico. Tu se je dogodila ona nesreča, o kateri je svojočasno vse govoril. Šlišala sta se dva poka, na kar je prihitel iz čakalnice težko ranjeni Ribarič, ki je kričal na pomoč. Gajšek pa je pri drugih vratih ušel proti gozdu. Ribarič je bil ranjen dvakrat v trebuh in je še pred svojo smrtjo izpovedal, da je Joštu napovedal v čakalnici ponovno aretacijo in mu predloval žepa. V enem žepu je našel 700 K denarja, katere je hotel prešteti. V tem momentu odskoči Gajšek dva koraka nazaj, potegne iz notranjega žepa svoj revolver in dvakrat ustrelil proti detektivomemu trebuhu. Ribarič je dan nato v bolnici v Celju umrl. Po izvršenem zločinu je Gajšek ušel mimo Maribora v Avstrijo, kjer se je skrival celih šest let. Tam je preživel hude čase. Prvotno se je preživil kot delavec, nato je pa spet prišel krest in goljufati, tako da je prestal v letih 1920 in 1922 dvakrat kazen težke ječe po 9 mesecev. Seveda ne pod svojim imenom, temveč pod imenom Johann Bergmann in Johann March. Je dobil pozneje kot ostrbnik stalno službo, je prišel v Wolfsberg na Koroškem, kjer se je tudi poročil z neko domačinko. Živel je mirno in srečno, povedal svoji ženi, da je njegovo pravo ime Gajšek, in vse je kazalo, da zločinec ne bo prišel v roke pravici. A vendar so ga končno priveli meseca junija v celjske zapore. Pri razpravi pred porotniki se je Gajšek zagovarjal, da ni ustrelil detektiva. V čakalnici sta se namreč prišla z Ribaričem, o katerem je še vedno mislil, da je trgovec z mastjo, ruvati in pri tem se je baše sprožil revolver tako nesrečno, da je zadel Ribariča v trebuh. Porotniki so vprašanje glede umora zanikali, potrdili pa vprašanje glede uboja, nakar je bil Gajšek obsodjen na sedem let težke ječe.

POVODENJ.

V noči od četrtka na petek je bil med vsilnim pišem naliv, kakor ga redko doživimo. Deževalo je skoro neprenehoma do pol 12 dopoldne. Posledica temu je bilo seveda splošno naraščanje vode: Savinje, Sušnice in Voglavice. Vendar pa še ob 10 dopoldne struge niso bile polne, dasi so razna plavajoča bruna naznanjala prihod velikih vodnih mas. Najprej so prišli otroci z lovom buč in desk, katere je donosala Sušnica. Stojeci na brvi so z velikim vriščem, v zabavo vseh radovednežev naokrog, tekali po vedno bolj naraščajoči vodi, se prepirali za razne kose in spravljali plen na varno mesto. Tudi danes smo videli, da vzgled vlečejo, in po vzorcu mladine so prišli tudi odrasli z lovom desek in brun, katere je neala Savinja v ogromnih valovih. Opremljeni z dolgimi dropi, na koncih z zanjko iz žice, so lovili deske in hlode. Če je bil plen le pretežak, so splezali držeči po ogradiju mostu, oziroma brvi preko Savinje in privzeli ulovljene predmete z vrvmi. Središče vsem tem prizorom je bila brv preko Savinje v mestni park. Zbralo se je tekotom časa dokaj radovednega občinstva in navdušenih sportnikov, ki so meso rib lovili kole in deske. V savinjskem kopalisku mestne občine je uslužbeni personal z mrazljivo naglico spravljal opremo kabin, zrcala in perilo na varno, kajti že je pljuškala voda ob ograji in zanašala lahke valove proti vhodom kabin. Spodnji del parka ob Kapu-cinskem mostu je že dopoldne preplavljala do gležnja globoka voda. Vodostajno kazalo je kazalo 2.80 m nad ničlo.

Približno ob 2 popoldne je voda še bolj narastla in prej le deloma poplavljen Glazija ob Ljubljanski cesti je stala globoko pod vodo. Ogromne množice vode, ki so se valile proti Savinji, niso mogle več odtekat. Svet okrog gimnazije in za vojašnico kralja Petra se je v kratkem času izpremenil v jezero. Voda se je razlila preko Ljubljanske ceste in s tem zaprla pot pešcem, namenjenim proti Zalcu. Vendar pa to ni oviralo vojaške straže, ki je mirno korakala na izmeno skozi vodo tja in nazaj. Otroci so imeli seveda največjo zabavo. Najprej je padel na opolziški cesti kolosar v vodo, potem pa so dirjali vojaški konji in škropili na vse strani. Avtomobili so povzročali prave vodomete in radovednosti so prišli na svoj račun. Medtem pa se je na brvi v mestni park zbralo še več občinstva, kajti vsakdo je hotel videti ogromne valove žumeče Savinje. Staro in mlado je lovilo za stavo. Toliko ljudi še menda ni stalo nikdar na brvi. Vsi so tako napeto zrla na vodno površino, da niso opazili prihoda policije, ki je v kratkem času izpraznila most in s tem ustavila nadaljnji lov. Žal je tudi valed tega izgubila slika na zanimivosti.

Vodostajno kazalo je kazalo na 8, ko je prišla pritekat voda tudi v zgornji del parka. V lahkih potočkih so žuboreli valovi po potih in se stekali v vedno večje jezero.

Na Lavi pa je med tem časom prestopila Sušnica tudi na levi strani bregove in poplavlila cesto ob bolnici. Stanovanje šela bakteriološke stanice je bilo poplavljen in tudi v večjih drugih hiš ob Sušnici je vedno višje naraščala voda, dokler ni ob pol 7 zvečer dosegla viska. Na vrtu bolnice so se pojavili izvirki in polagoma polnili kleti. Okolišani so bežali iz mesta in gazili po mrzli vodi. Elegančne dame in preproste kmečke ženske so sezule obutev in gazile proti domu. Bil je komičen pogled za neudeležence in neprizadete, za ostale pa najmanj neprijetna situacija.

Ob 8 zvečer je voda že za par centimetrov padla. Že v poznem mraku je vročerkovež preplaval glazijo, redek sportni dogodek, ki je zato vreden, da se na tem mestu zabeleži.

K sreči je večji del hmelja že obran, ker sicer bi bila katastrofa še večja. Vendar pa ta povodenj in po njej povzročena škoda zopet apelira na merodajno oblast da počne tudi v spodnji Savinjski dolini z regulacijo. Poplave v zadnjih letih so pogostejše kot poprej in morebitna regulacija bi gotovo manj stala kot vsakoletne poplave in po njih povzročena škoda. Povečati pa bi se morali tudi jarki in prekopi ob savinjski železnici, katere nasip najbolj ovira hitro odtokanje voda in povzroča v nemali meri ono vlogo in možvirno klimo okrog Celja. Ni namreč dovolj, če sloves Celja kot letovišče ohranimo, nikakor povzdigniti ga moramo in ravno skrb za zdravo podnebje in in okolico je najboljša propaganda.

Specielno za gospode DUHOVNIKE nudi najceneje

zimske suknje, dežne Hubertus-plašče za 10% popusta

ter PELERINE samo iz prvovrstnega in nepremokljivega blaga konfekcijska in modna TRGOVINA FRAN LUKIČ — Pred škofijo šte. 19.

IZ TRBOVELJ.

Prakticiranje pri sprejemu v delo. Ko je včeraj neki tukajšnji domačin prošil na zapadnem okrožju za delo, se ga ni sprejelo z motivacijo, da se ne potrebuje delavcev. Ko je pa ta delavec še malo čakal pred pisarno, pride neki tujec, in dobil je takoj delo. Ali je to prav?

Ministrska komisija za rudnike se nam obeta od političnih strani v teku 10—14 dni.

Deputacija se je mudila te dni v Ljubljani pri velikem županu, da se razreši sodanji in imenjuje novi gerent.

Nesreča. Pod odrivač lokomotive je padel rudar Bervar Anton iz dnevnega odkopa na Doberni in si pri tem zlomil desno nogo.

Plaz na dnevnem odkopu Doberna. Po hudem deževju so nastali na Doberni plazovi, ki ogrožajo, da se delni obrat začasno ustavi. Zgornji bager je deloma zasut, nova glavna železnica, ki je bila šele prejšnji mesec kolavirana je tudi v bližini spodnjega bagerja raztrgana, in je plaz odnesel pri tej železnici tudi štiri vagona. Plazovje se najbolj razširja med spodnjim bagerjem in novim vrtiljakom. Delavstvo je pridno na delu, da reši, kar se rešiti da. Tudi na dnevnem odkopu obrata »Nežac« delo plazovje veliko škodo. Tu se je počela pa zgornja plast zemlje premikati proti nižje ležečim etažam. Tudi tu je obrat ogrožen.

Iz ostale Jugoslavije.

Nov kolodvor v Vel. Bečkereku. — Za zgradbo novega kolodvora v Vel. Bečkereku je vlada dovolila kredit 20 milijonov Din.

Nevihite v Srbiji in Bosni. Okoli Vranje je napravila več ur trajajoča nevihta silno škodo. Tudi okoli Kladnika, Drenove in Gorinje sela je na polju mnogo škode. Okoli Bosanske Grahova pri Travniku pa je vihar opustošil 10 vasi. Posebno veliko škodo je napravil vihar v Marinkovcu, kjer je podrl 10 hiš. Poškodovanih je tudi več ljudi.

Za časnikarja se je izdajal v Belgradu, v Vel. Bečkereku in v Novem Sadu neki Josip Obradović, ki pa nikdar ni bil časnikar, ampak jako premeten slepar, ki je živel samo od neštevilnih goljufij. Sedaj ga zasleduje policija.

Katehetski vestnik.

Katalogi, očrtani z rubrikami in razpredelbami kakor jih rabijo katehetje, se dobe v prodajalni K. T. D. (Ničman v Ljubljani) v različnem obsegu: za 320 učencev (6 Din), za 640 učencev (8 Din), za 800 učencev (10 dinarjev), za 1120 učencev (12 Din).

Na meščanskih šolah bo po zahtevu iz kroga naših zastopnikov v Belgradu ostalo isto število ur, kakor doslej. (Kaj pa naj doseže katehet z eno tedensko uro, ki bo pa še tuintam odpadla, če ima v razredu nad 50 glav!) Dokler pa ne pride rešitev na papirju, bi bilo treba v 1. in 2. meščanskem razredu računati samo z eno uro na teden. Bo torej z učnim redom dvakratno mučno in dolgotrajno delo, če se stvar ne reši danes ali jutri.

Za tretji osnovni razred se nasvetuje to-le: Ker še ni izdelan novi katekizem, naj se katehetje, kjer morejo, ravnajo po knjižici »Kršč. nauk za prvenec, I. izdaja. Zgodbe so bolj ali manj otrokom že znane; nanje se naveže nekoliko več verskega nauka, kakor v drugem razredu. — Kdor si pa pomaga z velikim katekizmom, naj povzame iz celote glavne stvari, ki so za to starost bolj važne in potrebne.

Ničrt za štirirazredno meščanske šole je na razpolago pri tajništvo katehetskega društva v Ljubljani, Pred škofijo 6. Kdor ga želi, naj pošlje v pismu 4 Din. — Ako ostane pri nesreči ene tedenske ure (v 1. in 2. razredu) = treba tvarino nrimerno skrajšati.

Gospodarstvo.

Kralj Aleksander na velesajmu.

Že dopoldne se je razmesla po Ljubljani vest, da pride na velesajem popoldne Nj. Vel. kralj Aleksander. Ob 3 popoldne že so se začeli zbirati pred sejmškim ljudje. Ob 4.45 se je pripeljal kralj Aleksander s princem Pavlom. V spremstvu kralja so bili: Stevan Hadžić, 1. kraljevi adjutant in arm. general. Panta Gavrilović, ministri dvora in pooblaščen minister v Atenah, kav. polkovnik Velimir Dimitrijević, upravnik dvora in kapetan I. r. ord. oficir Janko Pogacnik. Mnogotevilo bratstvo ljudstvo, ki je stalo pred vhomom v Velesajem, je kralju priredilo spontane burne in prisrčne ovacije.

Nato si je kralj, potem ko se je vpisal v spominsko knjigo ogledal posamezne paviljone. Podrobnosti žal ne moremo poročati, ker so gotovi faktorji iz nam neznanih in neumljivih razlogov smatrali za potrebno onemogočiti tudi poročevalcem listov slediti poteku obiska Njegovega Veličanstva.

Po pregledu paviljonov je kralj, kakor smo čuli, izrazil svoje zadovoljstvo nad napredkom naše industrije in trgovine od njegovega zadnjega obiska sem, kakor tudi o lepo urejenih kočah in paviljonih. Zelo ugoden vtis je bil zlasti, ko so ljudje navdušeno klicali: »Živio, čim se je pojavil na preledku paviljonov.

Nato se je kralj odpeljal ob 6. uri nazaj na Bled.

SOBOTA.

Danes je obiskalo sejem po približno cenniti okoli 8000 ljudi. Kakor je razvidno iz liste tujcev, katerim je stanovanjski urad velesajma preskrbel stanovanja, jih je teh od 4. t. m. prišlo okoli 5000. Glavni dotok je še pričakovati. Danes je obiskal sejem zelo mnogo kmetovalcev iz okolice. Izmed inozemcev je omeniti, da so prišli največ iz Italije, Avstrije in Nemčije. Med drugimi so zastopana mesta: Bolgona, Gradec, Praga, Monakovo, Trst, London itd.

Za nedeljo je pričakovati velikega obiska. Opozorjamo na živinorejsko razstavo, ki se otvori v nedeljo ob 9, premovanje pa se vrši popoldne.

Umetno vrtnarstvo na letosnjem velesajmu. Domači in tuji posetniki so posebno ugodno iznenadeni, ko vstopijo na sejmšči in jih takoj pri vrodu presenetijo bujni cvetlični nasadi, ki se vlečejo skozi celi stari del sejmšča do češkoslovaškega paviljona. Ti nasadi so posebnost Ljubljanskega velesajma, ki je drugi velesajmi nimajo. Posebno pozornost vzbuja cvetlični aranžma z grbom mesta Ljubljane, sestavljen iz samih althernauter, ešever in spergul. Ostale gredice so obrobene z izbranimi vrtnicami, ki so vse v bujnem cvetju. Vse to je delo naše ugledne domače vrtnarske trdnice A. Ferant, Ljubljana, kateri gre vsa čast in priznanje, da se je tako zavzela in pomagala dvigniti celotni utis sejmšči.

Tovarna nogavice in pletenja M. Franzl in sinovi, Ljubljana, Privoz 10, je razstavila tudi letos na velesajmu v paviljonu I, koja 570, vzorce najsolidnejših izdelkov nogavic, bluz, jumperjev, pletov itd. Ta trdnica je prva, ki je uvozila že leta 1888 pri nas pletilne stroje in obstoja torej že nad 37 let. Vseled svoje solidnosti v cenah in izvršitvi je znana po vsej državi in daje vsakdo njenim izdelkom prednost pred izdelki, ki se uvažajo iz tujine k nam. Varstvena znamka trdnice je »Mefisc«.

Nadrobna razprodaja razstavljenih predmetov. Kakor nam poročajo, je uprava velesajma na željo obiskovalcev dovolila, da se vrši v pondeljek in torek detaljna razprodaja vzorcev. V tej razprodaji se bo dalo po nizki ceni dobiti marsikatero blago.

Ekspozitura velesajmskega urada v Skoplju. Ker vlada glede ekspoziture velesajmskega urada v Skoplju veliko interesiranje, je vodstvo te ekspoziture, ki se nahaja sedaj v Ljubljani, pripravljeno dati onim, ki se zanimajo za trgovske stike z Makedonijo, vse potrebne informacije. Povprašati je pri velesajmskem uradu.

Industrija železnega polštiva. Med razstavljalci se nahaja tudi letos trdnica »Zmaj« iz Zagreba, ki je, kakor čujemo, sklenila letos veliko več naročil nego na lanskem velesajmu.

And. Jakl, tovarna koč iz Ščeljeva, d. d. v Karlovcu, je razstavil na velesajmu v paviljonu I svoje solidne izdelke itd.

Chemotechna, d. z. o. z., razstavlja v lastnem paviljonu desinfekcijska sredstva: Sanitol, Sanofom, Saneolin, preparate za pokončavanje škodljivcev na sadnem drevmu: Arborin, gosenični lep, nadalje mazavo milo, cepilno smolo itd. Izdelki so prvovrstne kvalitete. Ker so tudi cene zmerne, je uvoz konkurenčnih preparatov (litol, lizofom, kreolin, dendrin itd.) iz inozemskega popolnoma nepotreben. Domača trdnica, ki se lepo razvija, ima svoje poslovne prostore v Ljubljani, Mestni trg 10.

Poljska in njen gospodarski pomen. Od zagrebške trgovske in obrtniške zbornice smo prejeli brošuro z gornjim naslovom. Svrha te brošure je informirati naše gospodarske kroge in ostalo javnost o gospodarskem stanju republike Poljske. Brošura vsebuje važen statistični material, katerega razvrstitev omogoča čitatelju stvoriti si realno sliko o današnji Poljski. Obdelan je zgodovinski razvoj Poljske, nato geografski položaj in populacija, državno ustrojstvo, šolstvo in publicistika, zunanja trgovina, rudarstvo, industrija, poljedelstvo in živinoreja, promet, denarstvo, državne finance in okušno državni dolgovi. Na kratko je obdelana tudi valutna reforma in sanacija poljskih financ.

Stanje posevkov v prvi polovici avgusta t. l. Iz uradnega poročila poljedelskega ministrstva o stanju posevkov v dobi od 1. do 15. avgusta t. l. posnemamo sledeče: Splošno stanje posevkov je zelo dobro (2). Med dobrim

(3) in zelo dobrim (2) je stanje v ljubljanski in mariborski oblasti. Zetev žita je zaključeno. Ravno se vrši zetev ovs. Mlačva izkazuje zelo dobre rezultate. Zetev lanu in konoplje je zaključeno; pridelek je dober. Sadje, kolikor ga je, je v dobrem stanju. V vinogradih se peronospora in oidij širita v manjši meri. Stanje živine je povoljno. Hrane je dosti in sicer je dosti zelo dobre sočne, zelene in zrnate hrane.

Kartel tvornic za popravo vagonov. Iz Belgrada poročajo, da se pogajajo domače tvornice vagonov za sklenitev kartela.

Deklasifikacija lesa pri izvozu. Kakor javljajo iz Belgrada, je min. za promet podaljšal do 31. avg. t. l. veljavno deklasifikacijo lesa pri izvozu na zahtevo lesne industrije do 1. oktobra t. l.

Sladkorna pesa v Jugoslaviji. Po cenitvah strokovnjakov je letos kultiviranih s sladkorno peso v Jugoslaviji 36.000 ha napram 52.000 ha lani. Produkcijo sladkorja v kampanji 1925/26 cenijo na 100.000 ton, medtem ko je v kampanji 1924/25 znašala 142.000 ton.

Kartel jugoslovanskih in mažarskih tvornic za umetna gnojila. Kakor poročajo iz Budimpešte, je v resnici prišlo do kartela jugoslovanskih in mažarskih tvornic umetnih gnojil. Kakor izvemo, gre tu samo za jugoslovansko tvornico »Danica« v Zagrebu. Kondicije kartela je sprejela tudi mažarska državna tvornica v Magyarovár. Kartel je ugotovil cene tako, da je inozemska konkurenca izključena. Pri uvozu umetnih gnojil v Mažarsko je plačati 1 zlato krono carine poleg transportnih stroškov in s to obremenitvijo je uvoz oz. plasiranje onemogočeno.

Znižanje diskonta v Avstriji. Po poročilih z Dunaja je avstrijska Narodna banka znižala diskontno obrestno mero od 10 na 9 odstotkov.

Kriza v italijanski sladkorni industriji. »Prager Presse« poroča iz Trsta, da se nahaja italijanska sladkorna industrija v težki krizi. Od 53 tvornic sladkorja miruje 18. Zaradi davčne obremenitve italijanska sladkorna industrija ne more konkurirati z inozemstvom in s tem je razlagati, da je znašal uvoz sladkorja v Italijo od 1. avgusta 1924 do 30. junija t. l. 1.050.000 stotov. Za ta import je plačala Italija ca. 2 milijona funtov šterlingov. V Italiji sami pa je na zalogi še 1.070.000 met. stotov italijanskega sladkorja. Finančni minister Volpi bo v ministrskem svetu stavil predloge za izboljšanje položaja italijanske sladkorne industrije.

Borze.

5. septembra 1925.

DENAR.

Zagreb. V današnjem prostem prometu so bili sledeči tečaji: Italija 226.25 (224.10—226.50), London 273.50 (272.23—274.28), Newyork 56.30 (55.98—56.58), Pariz 266 (263.50—267.50), Praga 167.50 (165.85—167.85), Dunaj 7.97 (7.89—7.99), Curih 10.90 (10.84—10.92).

Curih. (Predborza.) Belgrad 9.20 (9.20), Berlin 123.15 (123.25), Italija 20.80 (20.65), London 25.11 (25.09), Newyork 517.80 (517.50), Pariz 24.30 (24.25), Praga 15.36 (15.32).

PERILO

vsakovrstno, dobiš najcenejše pri trdnici

LOŽAR & BIZJAK

LJUBLJANA Sv. Petra cesta šte. 20.

Ugoden nakup

Razstavljeno češko in angleško suknjo za moške obleke in damske kostume razprodajajo

Josip Ivancič

na Ljubljanskem vzorčnem velesajmu — paviljon »H« šte. 427—431.

se bo od danes naprej prodajalo na drobno po neverjetno nizkih cenah.

Kdor si hoče pri nakupu obleke ali kostuma mnogo denarja prihraniti, naj ne zamudi ugod. prilike! PREPRICAJTE SE! OGLEDJTE SI CENE!

Zadnji dan!

Ste li pozabili na kaj?

Če potrebujete kak oblačilni predmet, perilo, modne potrebščine itd., pohitite na velesajem — paviljon »I« št. 615—617 — kjer dobite priznano dobro blago kar najceneje.

EXCELLA

najboljši in vendar najcenejši stroj rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. Gorec, Ljubljana

palata Ljubljanske kreditne banke

Proti odebelosti deluje s kolosalnim vspehom samo Vilfanov čaj.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvaja Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, lica 204

V hoju zoper grižo

in druge nalezljive bolezni je najuspešnejše desinfekcijsko (razkuževalno) sredstvo »SANITOL«. Zavžiti sredstva ne smeš! — Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. — Izdeluje ga

»Chemotechna«, Ljubljana, Mestni trg 10.

Delu slava – delu čast!

Dr. J. E. Krek.

(K mariborskima delavskima dnevnoma 7. in 8. septembra 1925.)

J. Sedivy:

Naloga krščanskega socializma v Jugoslaviji.

Življenje nam je dokazalo bolj kakor vse učene knjige in razprave, da komunizem in socialna demokracija ne odgovarjata instinktu jugoslovanskega delavstva. Delavski voditelji namreč niso bili kos svoji nalogi in niso znali socializma prilagoditi zgodovinskemu razvoju in duši svojega ljudstva. Rapidno padanje komunističnih in socialnodemokratskih glasov pri državnozborskih volitvah zato ne pomeni zadovoljnosti delavcev s krivicami kapitalističnega družabnega reda. Le to se da sklepati iz teh in mnogih drugih pojavov, da bi se delavci radi oprijeli nečesa novega, kar bi odgovarjalo njihovim težnjam, njihovemu narodnemu značaju in bi upoštevalo njihovo lastno osebnost. A samo z velikansko požrtvovalnostjo, z nesebičnostjo in z brezobzirnostjo na levo in desno prepojena ljubezen bi mogla uspešno združiti delavske množice in jim pripomoči zakonitim putem do pravice, ki jim gre. Na kršč. socializmu je sedaj red, da pokaže v življenju svojo pravico do obstoja v Jugoslaviji. Za uspešno širjenje kršč. socializma je prvi pogoj, da najde dovolj sposobnih in nesebičnih oznanjevalcev v inteligentnih krogih in da se prilagodi vsem narodnim individualnostim. Prištudirati bo treba kulturnozgodovinski razvoj ter doumeti bistvo v orientalnem ali zapadnem kulturnem duhu vzrastle narodne duše. V tem oziru čaka glavna naloga Slovence, kjer se je krščanski socializem že precej ukoreninil.

Delo za širjenje krščanskega socializma izven mej Slovenije bi prineslo tudi več razumevanja za naše delavske organizacije. Nove metode bi rodilo že podpiranje krščanskega socialnega gibanja na Hrvaškem, kjer je tako veliko pomanjkanje moči in se stavijo temu tako izrazito krščanskemu gibanju zapreke celo tam, kjer bi se najmanj pričakovalo. Razširjanje med Srbi, kjer živi delavstvo v mnogo hujših razmerah kot pri nas, bi prebrčalo naše delavce, kako mnogo so že storile zanj organizacije. Kakor hitro bi prodrli kršč. socializem na Vzhod, bi moral poleg materialne strani še bolj poudarjati duševno plat. Stanovska izobrazba, naslonjena na zdrave temelje narodne preteklosti in na narodne običaje, bo igrala veliko vlogo v krščanskem socialnem gibanju na Vzhodu. Vsi vzhodni narodi namreč nekako podcenjujejo telo.

Vzajemnost med delavstvom v Jugoslaviji je nujno potrebna. Kajti samo z združenimi močmi je mogoče priti kapitalizmu v naši državi do živga. V Srbiji in na Hrvaškem je pa sedaj odpor proti kapitalističnemu izžemanju tako malenkosten, da mu še tako strnjene vrste slovenskega delavstva ne morejo odoleti. Popustljivost in slabost delavstva v eni pokrajini daje dobro organiziranemu kapitalizmu pogum, da nastopi z večjo smelostjo nasproti delavskimi pravicarjem tudi v drugih pokrajinah. Manjša izobrazba in premajhna odločnost srbo-hrvaškega delavstva je dala jugoslovanskemu kapitalizmu trdne temelje in tako škodovala tudi slovenskemu delavstvu. Na drugi strani pa so pridobitve slovenskih delavcev postale nesigurne, ker jih njihovi srbski in hrvaški tovariši ne znajo dovolj ceniti in čuvati. Mnogo bi več moglo doseči slovensko delavstvo, če bi bili delavci v prestolnici dobro organizirani. Vladi pač ni nič tako neljubo kot veliki protestni shodi in obhodi v prestolnici pred zastopniki tujih držav in pred očmi tujih finančnikov, ki pazno zasledujejo vsako valovanje v gospodarskem in socialnem življenju.

Dejstvo je, da bo slovensko delavstvo vedno bolj navezano na svoje ostale tovariše v Jugoslaviji. Osrednja lega Belgrada, izvanredno ugodne vodne, železniške in zrakoplovne zveze, gospodarska in politična moč belgrajskih bankokratov bodo podpirali njihove težnje po centralizaciji industrije v državni prestolnici. Vodne sile nudijo ceneno gonilno silo, planine pa skrivajo ogromno bogastvo večinoma še neizkopenih rudnih zakladov. Med razmeroma na nizki stopnji civilizacije stoji ljudstvom pa si bo industrija lahko ustvarila dobro tržišče za svoje izdelke. Srbsko in hrvaško delavstvo je sicer manj inicijativno, manj vestno in bolj komedno, toda tudi bolj po ceni. Z dobrimi in energičnimi predelavci in nadzorniki pa se jih priliči k veliki vztrajnosti. Tako se bo v Srbiji začela čim dalje bolj razvijati industrija. Srbsko delavstvo bo v državi odločilne važnosti. Usodna napaka bi bila šele takrat začeti širiti krščanske socialne ideje. Tedaj bi bilo potrebno boriti se za marsikatero pravico, ki je še sedaj v delavskih rokah. Pomanjkanje dela v Sloveniji bo zlasti kvalificirane delavce navajalo v Srbijo. Čim bolj bodo medtem že tudi v Srbiji in Hrvaški zavladala krščanska social-

na načela in se uveljavila stanovska izobrazba, temboljše bodo tudi razmere za Slovence. Zato naj se krščanski socializem še bolj poduševi in naj prodira na Vzhod!

Dr. Josip Jeraj:

Delavska izobrazba.

Najbolj pereče vprašanje v delavski organizaciji je vprašanje delavske izobrazbe. Po tem, kako bo znala naša strokovna zveza dati delavstvu pravo izobrazbo, se bodo razvili tudi njeni gospodarski, kulturni in politični uspehi. Trajne uspehe morejo doseči le izobraženi, kulturni ljudje. Vprašanje nastane, v kakem smislu se naj izobrazuje naše delavstvo?

Preden odgovorimo na to vprašanje, moramo vedeti, kaj je sploh izobrazba!

Izobrazba ni isto kakor znanje, izobraževati koga se tudi ne pravi ga podučevati. Izobrazba ni posredovanje čisto novih resnic, temveč oblikovanje tega, kar je že tu, razvijanje organskih sil, ki so dane v kali. Rastlina se razvije, izobrazi iz semena, iz otroka se razvije mož. Izobrazba je torej organska rast, razvoj danega počela do polnosti. Človeka izobraziti se zatorej pravi vsemu njemu lastne sile razviti do polnega moža.

Napačno je torej, če kdo misli, da zadostuje samo podučevanje, ali sprejemanje znanja za izobrazbo. Če bi bilo to res, potem bi bil najboljši izobražen tisti, ki ima največ znanja natrpanega v glavi. To pa ni res! Saj že v navadnem življenju ne imenujemo otroka izobraženega, čeprav ima že toliko znanja. Ne zadostuje torej za izobrazbo imeti gotovo količino znanja, temveč treba znanje znotraj prekuhati, sprejeti v svojo last, imeti možnost nasproti sprejetemu znanju tudi svobodno stališče zastopati. Izobražen postane človek, kadar izobrazba postane njegova notranja last, da pospešuje njegovo lastno bistvo. Tudi hrana šele takrat postane naša last, ko pomagamo k naši rasti, kadar je ne samo sprejememo, temveč s prebavlili svojimi prekuhamo, da vzide v naše meso in kri.

Ako hočemo tako izobrazbo nuditi delavstvu, bomo morali v naših organizacijah organsko graditi izobrazbo, ne samo površno znanje posredovati. Neverjetno mnogo smo v dosedanjem delu v tem oziru grešili! Govorili smo o vseh mogočih vprašanjih, socialnih, gospodarskih, znanstvenih, s katerimi delavec sploh ni mel življenjskega stika. S tem pa smo z vsem izobraževalnim delom ostali popolnoma na površju. Vzgojili smo dostikrat namesto značajev, brbljav ljudi, politične hujšake, vsevedeže, frazerje, ki so znali govoriti o vseh vprašanjih in nobenem, prave notranje izobrazbe pa smo dali le malo.

Ako bomo hoteli doseči boljše uspehe, bomo morali naše prosvetno delo temeljito reformirati. Manj bo treba vlivati vseмогоčega znanja, pa več oblikovati dano. Kar je že v delavcu, bo treba čistiti, razvijati, dvigati. Delo pravega prosvetnega delavca ne bo toliko znanstveno govorjenje, temveč predvsem vzbujanje delavskega etosa. S tem bomo zgradili resnično delavsko stanovsko izobrazbo, ne pa kakšnega bastarda, internacionalno splošno pokveko, ki obvlada vsa in nobeno polje. Delavci nam bodo tudi bolj hvaležni, ker bodo čutili kmalu v svojih dušah novo življenje in veselje, ki jim je ob sedanjih znanstvenih navlakah popolnoma zamrlo.

Vprašanje še sedaj nastane o načinu ali metodi delavske izobrazbe in prosvete! Kako naj vzbujamo notranjo organsko izobrazbo v delavcu? Storititi moremo to na več načinov. Glavno so sestanki, celotni sistem družvenega življenja. Na sestankih jim moramo govoriti na eni strani o strokovnih stvareh njihovih poklica, na drugi strani pa prav posebno o življenjskih stanovskih vprašanjih, ker prav tu na tem polju potrebujejo posebnih navodil. Glavno bo doživljanje notranjega delavskega življenja, kramljanje z njimi o stanovskih vprašanjih, ne v obliki dolgih učenih govorov, temveč v kratkih nagovorih, posnetih iz resničnega njihovega življenja. Govoriti jim moramo o nalogah in težkočah njihovega delavskega družinskega življenja, vzgoji delavske mladine, o domovini, državi, odnosu do delodajalca, o pomenu vere za delavski stan, o vrednosti sodelazništva na župnijskem življenju. S tem bomo v njihovih dušah okrilili nov svet, zanimati se bodo začeli za javno in državljansko življenje, domačo občino, nov svet domovinske ljubezni jim bomo odkrili, posebno če jim bomo pomagali z združeno organizacijo, da si ustanovijo lasten družinski dom. Kajti šele potem, ko bodo imeli nekaj svojega, jim bo mogoče v polni meri doživeti vse vrednote občestvenega življenja.

Da bo naše prosvetno delo vsestransko med delavci, jih moramo vpeljati v življenje naroda, v njegovo literaturo, umetnost, predvsem domačo. Važno pa je odpreti delavcem razumevanje za največje proizvode svetovne

literature, Shakespearea, Danteja, Goetheja. Napačno je misliti, da jih delavec ne bo umel. Velika dela imajo, kakor vsaka velika stvar, to lastnost, da so enako blizu prosvitljenemu in priprostemu človeku, dostikrat jih še priprosti človek lažje in globlje umeva, ker ima dušo bolj odprto in nepokvarjeno po privzgojenih konvencionalnih predsodkih. Prešernov Krst pri Savici, Zupančičevo »Dum«, lepe Gregorčičeve in Aškerčeve pesmi, Jurčiča, Slomška i. dr. treba samo v primerni ljudski izdaji s poljudnim komentarjem izdati. Na polju sociologije posamezna poglavja iz Kreka, Ušeničnika, seveda vse prav skrbno izbrano, dobro tolmačeno, preživeto in prekuhamo v duši predavateljevi, da se potem nekako potom sodoživljanja samoposebi prenese v duše poslušalcev. Čakati še moramo na človeka, ki bo znal vse bogastvo naše domače jugoslovanske in svetovne literature izrabiti in jo v primerni obliki posredovati našemu ljudstvu, predvsem delavstvu. Seveda bo iz vse te bogate zbirke predvsem tista dela izbrali, ki so delavski duši posebno sorodna. Cankarja in drugih naših modernih ne bo prednašal brez pripomb, vzeti iz razmer in prilik ustvarjalčevega genija. Tako bo marsikatera pisana beseda dobila drugačno lice, našla tudi bolj plemenito razumevanje.

S takim prosvetnim delom bomo enkrat za vselej podrli most, ki je delavca kot človeka druge vrste tiščal k tlom, ker ga bomo vpeljali v celotno življenje naroda. Da pa bomo mogli delavstvo dvigniti na to višino, bomo morali prirejati pedagoške in izobraževalne tečaje za delavske voditelje, posebno za delavske tajnike, neke vrste delavske visoke šole, kjer bodo udeleženci praktično doživljali delavski etos in ga prenašali potem v široke delavske vrste.

Slovenskim bogoslovcem, akademikom in dijakom.

V Mariboru si bomo delavci 7. in 8. sept. postavljali svoj življenjski in stanovski program. Izšli bomo v ta svoj program celo svojo delavsko dušo, kakršna živi, misli in čuti, vriška in joče v 20. stoletju, ki v njem živi. Učarjali bomo temelje za daljšo bodočnost, tudi za prihodnji rod. Zato vabimo vas, vi naši najmlajši in najdragocenejši del slovenskega ljudstva, da pridete med nas, da boste skupno z nami mislili, preudarjali in odločevali. Hočemo, da, kjer je delavstvo, največji stan zelene planinske Slovenije, je tudi naša inteligenčna mladina. Iz nas izhajate, pri nas živite, zato vas pozivamo, da tudi za nas delate in z nami sočustvujete.

Pripravljalni odbor za Delavski dan v Mariboru.

Dr. Anton Korošec se je vrnil iz Francije in prišel konec tega tedna v Maribor, da sodeluje na Delavskem dnevu.

Dr. A. Veble:

Delavska družina in dom.

Delavstvu se čestokrat očita brezdomovinstvo. Poglejmo, ali je ta očitek upravičen in ali je v sedanjih socialnih razmerah utemeljen. Novodobni kapitalizem je dosedanje pojme o domu, domovini, o ljubezni do domovine spremenil do temelja. Mednarodni kapital je v bistvu brezdomovinski, anacionalen in stremlji za tem, da se udeležuje brez ozira na krajevne in državne meje. Zato je podrl prejšnje ovire in je nastopil svojo zmagovito pot po celim svetu. Mi imamo danes svetovno gospodarstvo, svetovni kapitalizem. Industrijsko delavstvo pa je po Sombartu le senca kapitalizma. Kakor se človek ne more rešiti svoje lastne sence, tako se tudi kapitalizem ne da ločiti od proletarijata. Kapitalizem si je zaslužil delavstvo, ga odtrgal od rodne grude in priklenil nase, da mu služi in sledi kakor senca človeku. Kapitalizem je v delavcu zamoril pojem domovine, ker mu je vzel rodno grudo in lastni dom.

S tistim trenutkom, ko je bila vez med delavcem in domom zrahijana, pretrgana, je postal delavec slepo orodje v rokah kapitalizma. Kakor se naj delavstvo navdušuje za domovino, ako pa živi v bednih, obupnih socialnih razmerah, ako nima ne doma, ne prave strehe, ne pravega stanovanja, ako delavske družine stradajo in hodijo otroci nagi in bos? Dajte delavstvu najprej kruha, vrnite mu lastni dom! Zagotovite mu človeka vredno življenje in delavstvo bi zopet vzljubilo dom in domovino in državo. Dokler pa domovina ne izpolni svoje socialne dolžnosti nasproti delavstvu, toliko časa ne more terjati od njega, da se ogreva za nekaj, česar sploh nima in česar ne pozna; kajti lastni dom na lastni grudi je podlaga pravi domovinski ljubezni.

Že pred vojno smo poznali stanovanjsko bedo in že desetletja obstoja stanovanjsko vprašanje, ki je bistveni del socialnega vprašanja. Že pred vojno smo imeli občutno pomanjkanje stanovanj v mestih in industrijskih središčih. Naraščanje velikih mest je privabilo v svojo sredo vedno več ljudi, za katere ni bilo primeranih bivališč. Stanovanjsko vprašanje obstoja že, odkar je nastopil novodobni kapitalizem z vsemi svojimi slabimi posledicami. Posledice stanovanjske bede so znane: Telesno in duševno propadanje ljudstva!

Pred vojno sem si nekoč ogledal na Dunaju azil (zavetišče) za brezstanovnice (Azyl für Obdachlose); ne vem več, v katerem okraju. Kar sem tam videl, me je pretreslo do mozga. Videl sem pred vsem eno, kako strašno trpi družinsko življenje vseh slabih stanovanjskih razmer. Pomislite! Moč-delavec je pijanec. Ima ženo in kopa otrok. Vse, kar zasluži, zapije. Otroci in žena nimajo ničesar za življenje, so lačni in golí! Končno jih vržejo na cesto. V velikih mestih, kakor je n. pr. Dunaj, imajo za take žrtev posebna zavetišča. Dunajska občina je zgradila v te svrhe cele kolonije hiš. Kako pa je s tistimi, ki sploh nimajo strehe, ki prenočujejo pod zemljo, po ljanah? O teh raje ne govorimo, o teh govorijo glasne priče v sodnih dvoranah.

Po vojski so se razmere še poostrile. Tudi mi imamo v naši mladi državi stanovanjsko vprašanje in občutno stanovanjsko bedo, kljub varšiti najemnikov, kljub stanovanjskim uradom, oziroma stanovanjskim sodiščem ali pa morda baš radi tega. Tudi pri nas so se mesta povečala, prišlo je z dežele in pa iz drugih krajev več ljudi, za katere ni stanovanj. Mnogi ljudje imajo prevelika, preveč udobna stanovanja, drugi jih sploh nimajo. Le poglejte naše železnice po vagonih! Ti vagonari so najglasnejše priče, kako malo socialnega smisla imajo tisti, ki so v prvi vrsti poučanci, da storijo svojo dolžnost in pomagajo rešiti stanovanjsko vprašanje. Zdi se, da so ti faktorji podobni ptici noju, ki tiči z glavo v grmu, samo da ničesar ne vidi n ničesar ne sliši. Tako je najbolj udobno in najbolj poceni. Pa ni tako poceni, ako pomislimo, kake posledice rodijo slabe stanovanjske razmere, kako ljudstvo fizično, duševno in moralno propada, degenerira, kako se širi tuberkuloza in kriminalitet!

Eno je gotovo. Stanovanjsko vprašanje re more rešiti le s sodelovanjem vseh pristojnih činitelev: državne oblasti, samoupravnih korporacij (občin) in zasebnih organizacij. Mi zahtevamo, da država vzame v roke velikopotezno stanovanjsko akcijo, da po vzoru tujih držav ustvari tiste ustanove in zakone, ki so za rešitev stanovanjskega vprašanja potrebni (stanovanjski komisariat, stanovanjsko nadzorništvo, stanovanjsko-građbeni fond, stanovanjska statistika itd.). Ti okvirni zakoni morajo zajamčiti občinam razlastitveno pravico in izdatni meri, da se prepreči vsaka zemljiška spekulacija v mestih in v bližini mest, da pride zemljiška renta, ki je produkt delovanja cele družbe, zopet v prid celi družbi. Tudi občine morajo stopiti na plan! Pekazati morajo več socialnega smisla, pospeševati morajo vsako stanovanjsko građbeno akcijo v izdatni meri, naj pride od katerekoli strani. Vsako cincanje se bridko maščuje in mora prenehati. Stanovanjska akcija in skrb za zidanje novih endružinskih ter dvodružinskih hišic z vrtovi bi morala postati središče občinske politike, vsaj v mestih in industrijskih središčih. Tudi zasebne organizacije (stavbene zadruge) morajo storiti svojo dolžnost ter naj skrb vsaj za propagando, da se javnost vzdrma iz dosedanjega mrtvila; skrbeti morajo za propagandno literaturo, ki se po drugih državah, zlasti v Nemčiji bujno razvija.

Ako bi vsi ti činitelji storili svojo dolžnost, bi se začelo v večjem obsegu stavbeno gibanje. Le od tega pa je pričakovati, da dobimo več ali boljših stanovanj. Samo z zidanjem novih zgradb je mogoče odpraviti pomanjkanje stanovanj. Seveda še s tem ni rešeno stanovanjsko vprašanje v celoti. A tudi to bi se polagoma rešilo, ako pridejo na določila mesta ljudje s širokim socialnim obzorjem in prožeti velike socialne odgovornosti in dolžnosti, česar žalibog dandanes zelo, zelo pogrešamo.

Da je vse to mogoče, vidimo na Češkem, kjer se je začelo po vojni živahno stavbeno gibanje s pomočjo države, seveda v prvi vrsti za državne nameščence, civile in vojake. Češko ministrstvo za javna dela v Pragi je posvetilo l. 1924, in 1925. vso svojo pozornost stanovanjskemu vprašanju ter je nadaljevalo državno akcijo za zgradbo stanovanjskih hiš v lastni režiji za svoje nameščence, podpiralo pa je tudi stavbeno gibanje občin, zadrug in zasebnikov v tehničnem oziru in s subvencijami. Iz tozadevnega poročila češkega ministrstva javnih del sem posnel, da je češka vlada izdala l. 1924. in 1925. velike vsote za stavbene svrhe. L. 1924. je dovrnila češka vla-

da 55 hiš, 3 bloke in del kolonije s 739 stanovanj in so znašali gradbeni stroški 67 milijonov 165.000 Kč. Zgradba teh hiš se je začela že prejšnja leta. Stanovanj so namenjena državnim uradnikom. L. 1925. je bilo zopet dograjeno 20 hiš, 8 blokov in del kolonije s 554 stanovanj in gradbenimi stroški v znesku 50.550.000 Kč. Za vojaške gaze je vlada začela zidati 57 hiš in znašajo proračunani stavbni stroški 31.700.000 Kč. Nadalje je še omeniti gradbeno loterijo, s katero hoče češka vlada financirati zgradbo 24 hiš s 333 stanovanj s stroški v znesku 24.300.000 Kč. Izven tega dela je češko ministrstvo javnih del podpiralo tudi stavbeno gibanje občin, za drug in zasebnikov na razne načine, osobito s pregledovanjem stavbenih načrtov in subvencijami. Od 1. 1. 1924 do 30. XI. 1924 so se tako pretresali načrti za zidanje 4689 hiš s 16.617 stanovanj in proračunom stavbenih stroškov v znesku 1.144.299.615 Kč, t. j. nad 1 milijardo čeških kron.

Tudi druge države storijo silno mnogo za rešitev stanovanjske krize, ne v zadnji meri Nemčija, kjer je stanovanjska literatura od nekdanjega razvita. Kdor se zanima za to literaturo, naj vzame v roko knjigo: Rudolf Eberstadt Handbuch des Wohnungswesens und der Wohnungsfrage, 4. izdaja iz leta 1920.

Ako je tako živahno stavbeno gibanje mogoče v drugih državah, zakaj bi to ne bilo mogoče pri nas? Je mogoče! Samo začeti je treba.

Narodni poslanec Franjo Žebot:

Slovenski viničar in njegova usoda.

Viničar! To Vam je stan, ki je po svojih posebnostih, svoji marljivosti in poštenju znan skoraj samo na Slovenskem Štajerski. Viničar ni podoben tovarniškemu delavcu, ne najemniku, ne dninarju, on je v resnici prava štajerska posebnost. On stanuje s svojo družino v hiši, ki je last vinogradnikova. Stanovanje in uporaba gospodarskih poslopjij mu je »brezplačna«, ali samo na videz. Viničar mora odplačevati uporabo stanovanja, gospodarskih poslopjij in kar je s temi v zvezi, s svojim delom in z delom svoje družine. Viničar ima navadno od gospodarja tudi v prosti uporabi in obdelovanje nekaj zemlje: njivico, vrt, travnik, da si pridela nekaj koruze, krompirja, fižola in zelja. Senokoš ima v uporabi, da lahko redi kravo. Viničar redi navadno tudi par svinj in nekaj kokoši. Za vse to mora obdelovati gospodarjev vinograd popolnoma ali pa izvrševati večja dela v vinogradu. Za to delo dobi le delno plačilo v denarju. Večji del svojega dela mora večina viničarjev izvrševati brezplačno kot odškodnino za uporabo stanovanja, kot »odslužek« za njivo, vrt itd. Denarna vsota, za katero se viničar pogodi z gospodarjem kot pavšal za glavna dela v vinogradu, se imenuje po štajersko »štunt« ali

»štant«, a za mala in nepogojena dela dobi dnino, po domače »taberh«.

Viničarje delimo v kmetijske in gosposke viničarje. Je zelo različno razmerje med viničarjem, ki služi kmetškemu gospodarju in med onim, ki je v »koči« gospodarja iz mesta. Kmetijski viničar je, kadar izvršuje vinogradna dela izven »štunta«, večinoma na hrani pri gospodarju. Kmetijski gospodar mu mora tudi zorati njivico, zapeljati drva in steljo, dočim je gosposki viničar »pri deri«, to se pravi, na lastni hrani. Gosposki viničar dobi malo več denarja, a je običajno zelo na slabem glede naturalij.

Viničarju ni treba plačevati od hiše, v kateri stanuje s svojo družino ne davka, ne zavarovalnine in mu tudi ni treba popravljati poslopjij. Vse to je dolžnost in breme gospodarjevo.

Razmerje med gospodarjem in viničarjem je regulirano dosedaj z deželnim zakonom za Štajersko z dne 2. maja 1886, dež. zak. za Štaj. št. 26, s katerim se je ustanovil, oziroma preuredil viničarski red za Štajersko in dodatni zakon z dne 1. junija 1898, dež. zak. štaj. št. 51, s katerim se je izpremenilo nekatere točke vin. reda iz l. 1886. Ta zakon je starega, konzervativnega tipa. On ne predvideva prav nobenega socialnega zavarovanja, ampak regulira samo službeno razmerje med gospodarjem in viničarjem.

Od strani viničarjev in gospodarjev se je že opetovano pokrenilo vprašanje, da se viničarski zakon modernizira z ozirom na socialne potrebe viničarjev. V Mariboru se je vršilo že več anket; v neštevilnih skupnih in posebnih sejah sta obe prizadeti skupini reševali to vprašanje. V skupni veliki anketi dne 21. marca 1921 se je končno redigiralo predloženo spremembo viničarskega zakona in sicer v popolnem sporazumu med zastopniki vinogradnikov in viničarjev. Osnutek je bil predložen pokrajinski in po njej centralni vladi v odobrenje, ali do danes še ta predlog žal ni postal zakon.

Viničarskih družin je na Štajerskem nad 40.000. Te družine obdelujejo ogromni kompleks vinogradov na Štajerskem.

Pravično bi bilo, da se razmerje med viničarji in gospodarji povsod pravično uredi z novim zakonom, v katerem bi se absolutno moralo upoštevati žalostno socialno stanje viničarskih družin. Glede agrarne reforme je gotovo pravično naziranje, da bi se grašćinska zemlja (njive, travniki, vrtovi), ki se namerava razdeliti, oziroma ekspropriirati, morala dati v prvi vrsti viničarju in njegovi družini.

Natančneje bomo o viničarskem vprašanju razpravljali ob priliki Delavskega dne v Mariboru in sicer v tork, 8. septembra.

Ni ljudske kulture brez stanovske delavske kulture.

Noben stan ne bo napredoval, če ne zna svojih članov napraviti najprej za ljudi, ki bi bili vredni člani človeštva.

Kmet mora imeti veselje na njivah, travnikih; vrtnar na prospanju in bujnem razvoju rastlin; vsak delavec pa na svojem stanju. To je znamenje poklicnega človeka, da s dušo in srcem visi na stvari, ki spada v njegov poklic.

Posamezniki bodo umrli, kulturni pa bodo večno živeli.

Glavno je, da se homo na celi črti otrese nezdravega intelektualizma, ki hoče z golim prosvetljenjem znanstva rešiti globoke iracionalne probleme duše, ki smo jim kos le z ljubeznijo in doživljanjem.

Učenjak dela le z razumom, se obrača samo na razum, umetnik pa dela z dušo in se obrača na dušo. Zato more umetnost mnogo več povedati in modrosti dati kot učenjastvo.

Posamezni delavci ne bodo rasli in se dvigali, ako se ne bodo z njimi zajedno dvigale delavske družine, občine in narod in država.

Le poklicani se morejo združiti v stanovsko občestvo. Kjer ni le veselo zavestno poklica, le zavest siromaštva in noiranje jeze (social-demokracija), tam ni mogoča stanovska zavest, temveč le razredno sovraštvo.

Zastonj bo ves trud za nove žitjske oblike, ako jim ne damo podlage v novi žitjski zavesti.

Knjige in revije.

Fran in Tone Kralj. Ljubljana 1925. Izdal »Klub Mladice ob IX. klubovi razstavi v Akademskem domu od 23. avgusta do 9. septembra. Izšla je lična monografija o bratih Kraljih. Vsebuje dvajset reprodukcij po njihovih najzanimivejših delih iz leta 1913 do najnovejšega časa, med temi ena barvna reprodukcija, poleg teh še štiri perorisbe v tekstu. Tekst je slovenski, francoski in nemški ter vsebuje najvažnejše podatke o življenju, delovanju in umetnosti obeh bratov, napisal ga je jednato dr. Fr. Stela. Monografijo naj si omisli vsak inteligent, imel bo z njo spomin in pobudo.

Badjura Rud.: Kleiner Führer durch Slovenien. Verlag Tourist-Office, Ljubljana. Strani 66 s preglednim zemljevidom Slovenije. — Neumorni naš »bedeker« je izdal pod zgornjim naslovom zopet novo delce, ki bo jako dobro služilo svojemu namenu in moremo založništvo le svetovati, da ga izda čim prej tudi vsaj še v italijanskem, francoskem, angleškem, srbskem in češkem prevodu. Edino, kar pri knjižnici pogrešamo je, da bi uvažal tuja v potovanja po naših krajih tudi kratak uvodni o našem narodu z najosnovnejšimi podatki o naši zgodovini, kulturi itd.

Glasba.

Osem lahkih moških zborov na narodna besedila. Založil »Ljubljanskemu Zvonu« ob njegovi dvajsetletnici poklonil Emil Adamič. Založilo in izdalo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Cena izdaja na 18 straneh Din 20. Dobe se pa tudi posamezne pesmi (2 strani 1 Din 50 par). Lično izdajo lepih, melodioznih in obenem lahkih moških zborov razpošilja založnik, dobiva se pa tudi v ljubljanskih knjigarnah. Naša

pevska društva je bodo brezdvomno zelo vesela, saj jim moških zborov najbolj primanjkuje. Toplo priporočamo!

Turistika in sport.

OTVORITEV JESENSKE NOGOMETNE SEZONE V LJUBLJANI.

Ilirija: Jadran danes ob 17 na igrišču Ilirije. SK Ilirija odprla danes s tekmo proti Jadranu, po prvenstveni tabeli drugim ljubljanskim klubom, jesensko nogometno sezono v Ljubljani. Jadran je bil za Ilirijo vedno trd, ambiciozen protivnik, ki jo je znal primorati, da razvije vse svoje sile. V nedavni pokalni tekmi je glasil izid tesno 2 : 1 za Ilirijo. Danesnja tekma obeta torej zanimivo in napeto borbo, katere izid se vnaprej ne more predvideti. Jadran je ojačil svoje prvo moštvo z nekaterimi igralci, ki so se povrnili od vojakov. Ilirija nastopi v glavnem s istimi močmi, ki so jo z uspehom zastopali v pretekli sezoni. Pogačarja in Pevalaka II, ki sta še vedno poškodovana, zamenjata Dolinar in Kreč II. Tekmo bo vodil mariborski sodnik Frankl. Vporabljal se bo že novo pravilo za of-side, ki omogoča mnogo hitrejši razvoj igre ter znatno olajšuje akcije napadalne vrste, v prvi vrsti pa funkcijo sodnika. — Predtekma med Panonijo in juniorji Ilirije se prične ob 15.30.

Na igrišču ASK Primorja, Dunajska cesta, nastopi mariborski TSK Merkur proti ASK Primorje. TSK Merkur se je ustanovil šele pred enim letom, a je dosegel v tem kratkem času krasne uspehe. Vzrok temu je ta, da je vstopilo v Merkur mnogo dobrih igralcev vseh mariborskih klubov, predvsem pa Rapidovcev, ki so moštvo zelo ojačili. Dokaz temu je njegov uspeh proti naši Iliriji, koji je komaj uspel, da zmaga s 3 : 2. Res je sicer, da je nastopila Ilirija z nekaterimi rezervami, vendar je gornji rezultat dovoljen dokaz o moči Merkurjevega moštva. Ljubljanskega Slovana je porazil s 4 : 1 Merkur ne goji nikake prave kombinacije, ki je dokaj lastna skoro vsem ljubljanskim klubom, temveč igra na kick and rush sistem, kar pa pomeni sedaj, ko se igra po novem pravilu off-side, veliko prednost, in znači za nasprotnika, čeprav je ta tehnično in kombinacijsko boljše, veliko nevarnost. Moštvo ASK Primorje je skoraj večji del poletne uporabe za tehnični trening, vendar bodo morali naši klubi vsled izmene prejšnjega off-side pravila polagati veliko važnost na brzino cele napadalne vrste. Napad brez te prednosti, čeprav tehnično na višini, ne bo mogel dosegati uspehov. Vsekakor bo nudila ta tekma svoj užitek in je pričakovati lepe udeležbe. Tekma se prične ob 16. predtekmo (training) ob 14.30 igra rezerva ASK Primorje in SK Mars. Poslednji je dosegel v juniorskem turnirju, ki ga je priredila SK Ilirija, lepe rezultate. Dopoldne ob 10 nastopila juniorski moštvi ASK Primorje in SK Krakovo.

Železničar, Zagreb: ASK Primorje. Jesenska nogometna sezona bi morala biti odprta z mednarodno tekmo Ilirija: Kiniszi, ki pa vsled ovir v pogledu potnih listov odpade. V tork je imel ASK Primorje dogovorjeno tekmo s tržaško Edero, ki je eden najboljših klubov Julijske Benečije. Tudi ta tekma odpade, ker je Edera isto neprimerno odpovedala, ker mora odigrati kvalifikacijsko tekmo s SK Dolo iz Italije. Vendar se je ASK Primorje posrečilo angažirati za tork za zagrebške Železničarje, ki so poleg Gradjanskega, Concordije in Haška najboljši zagrebški klub. Njih uspehi, ki so jih dosegli letos tako doma kot zunaj, so nad vse lepi. Tekma se vrši na igrišču Primorja in prične ob 14.45.

Banja za sedeti, nova, napredaj. - Tvrđka Panholzer, Pražakova 4.

Kdo POSODI ali PRODA bencin-motor 2-5 KS? Ponudbe na upravo lista pod: Motor 6038.

Trgovski SOTRUDNIK

meš. stroke, steklenine in porcelana, iščem službo v mestu ali na deželi. Govorim slov., nem. in mažarski. Nastop takoj. - Naslov upravi »Slovenca« pod števil. 5995.

Mizarski POMOČNIK

samostojen v stavbi in po hištvu, išče službo kot pomočnik ali vodilna moč. - Najboljše reference. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod števil. 6031.

Strugar

za železo, zanesljiv, z večletno prakso in z dobrimi pričevanji, se sprejme takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod števil. »Strugar« števil. 650.

FRIZERKA!

dobra delavka, se išče! Nastop lahko takoj ali po dogovoru. Zaslužek dober, cela oskrba v hiši. Potni troški se vrne! Obrniti se je takoj na »Salon Berič« SPLIT, Bosanska 10 (Dalmacija). 6039

Absolvent

meščanske šole z eno leto prakse, želi mesta v pisarni. - Ponudbe pod »Marjiv« števil. 5870 na upravo lista.

DIJAKI

se sprejmejo v vso oskrbo. - Istotam se sprejmejo na hrano dijaki (-inje), ki se vorijo zvečer domov. - Gosposvetska cesta 13, II. nadstropje, vrata št. 106. 5996

FRANCOŠČINO

ponuja učiteljica, izprašana v Parizu. - Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 5955.

ŠIVANE ODEJE

(kovtre): rouge-perkal kom. 170 Din, tenis 690 Din, saten med 220 Din, saten silk 280 Din, klot-klot 240 Din. Manufaktura A. KRISPER Ljubljana, Rožna ulica 19.

Praktikanta

s primerno šolsko izobrazbo sprejme »Carinsko posredništvo Dragotin STRUCELJ«, Dunajska cesta 33/L. 6023

Kdo bi dovolil

začetniku, proti plačilu, vaditi se dnevno eno uro na glasovirju? - Ponudbe na upravo pod »Glasovir« 5997.

Poročiti želi

mlad obrtnik dobroščno gospodično, čiste preteklosti, 18 do 26 let. Prednost imajo take s svojo hišo ali gotovino. - Dopise s sliko na upravo pod: »Zadovoljnost«.

POŠTENO postrežnico

ki je že služila kot hišna, sprejme takoj mala rodbina za čas od 7. dop. do 4. pop. za dobro plačo in hrano. - Predstaviti se je: Fularjeva ul. 14/I (za Narod. domom).

Dr. Ivan Pintar ne ordinira do sobote 12. septembra

Dobrodošče industr. podjetje v Sloveniji išče v svrhu povečanja svojega obrata družabnika ozir. družabnico

s kapitalom od 200—300.000 Din. - Event. želitev lastnika z družabnico ni izključena. - Dopise na Oglasni zavod KOVACIČ v Maribor, Slomškov trg 16. 6009

Klavir (kratek)

popoln. prenovljen z dobrim glasom, ceno napredaj. - Naslov v upravi pod: 6036.

Šolske barve

»Pelikan« kakor vse druge potrebščine nudi najceneje

trgovina I. Podboj nasproti cerkve Sv. Petra.

GOSPODINJE!

Sedanji čas dobite najcenejše sadije na trgu. Izrabite ugodno priliko! — Kuhajte ga v originalnih »WECK-ovih« kozarcih, ki jih dobite pri

»Fructus« — Ljubljana

Krekov trg št. 10.

Oglejte si PAVILJON »G«, koja št. 327—329 na velesejmu.

PRODAJALKA

meš. trg. stroke, prav dobra računalnica, zmožna kavcije, želi premeniti službo kjerkoli s 15. sept. ali 1. okt. - Ponudbe upravi lista pod »Skromnost« števil. 5963.

Iščem trg. POMOČNICO

pošteno in pridno, v starosti od 25 let naprej, ki bi želela obrt ali jo lahko dobi. - Naj se zgleda na upravo lista pod šifro »Poštenost«.

Gospod ali dama

dobro korespondent, se sprejme za družabnika takoj z vlogo 10.000 Din. Začetna plača 500 Din in delež na dobiček. - Ponudbe pod: »Sicherstellung« na upravo »Marb. Zeitung« v Maribor.

Iščem učenko

poštenih staršev, 14 do 15 let staro, s primerno šol. izobrazbo in dobriimi pričevanji, ki bi imela veselje do trgovine, najraje z dežele. - Franc Pirković, trgov., meš. blaga, Ribnica — Dolenjsko.

Sprejme se:

1. POSLOVODJA, popolnoma vešč v lesni stroki, v nakupu in prodaji, oženjen, prosto stanovanje in kurjava. Lastnoročno pisane ponudbe;
 2. EKONOM, izvešan v v. gradništva. - Lastnoročno pisane ponudbe;
 3. VINIČARJI;
 4. KONJSKI HLAČI.
- Ponudbe na ELIJA PREDOVIČ. Fram pri Mariboru.

Kuharica

snažna in poštena, z dobrimi izpričevanji, zmožna dobre kuhe in dela za boljše hišo, se takoj sprejme; starost 20—35 let. - Naslov upravi lista pod števil. 5928.

Brivski pomočnik

se sprejme s 15. sept. Plača in drugo po dogovoru. - BLAŽ ZUPANC v Laškem.

Sprejem pridno in pošteno

kuharico ki bi imela veselje pomagati tudi pri trgovini. - Kje, pove upravnistiho lista »Slovenec« pod števil. 5927.

Blagajničarka

ki je bila zadnji čas v seziji, išče enako trajno službo, najraje izven Ljubljane. V trgovini bi pomagala tudi kot prodajalka. - Ponudbe pod »Poštena hiša« števil. 5953.

čevljar. vajenca

marljivega in krepkega, poštenih staršev, sprejme takoj ALOJZIJ LOBODA, čevljar — Domžale. 5940.

čebulo

vsako množino, po konkurenčni ceni razpošilja E. RESMAN, trgovec, Ptuj.

Vreče od soli

KUPIM. Prevzamem in plačam na mestu pri prodajalcu. - Ponudbe s količino in ceno na ROJC, Ljubljana, Dunajska cesta 5. 5988

Posestvo

pri Mariboru, 28 orolov, lepa poslopja, vse ravna, proda CUJE — MARIBOR, Barvarska ulica 3. 5964

Klavir

POUČUJE g. C. KUMAR, Vič - Glince št. 5. — Pride na dom. 5987

Bencin motor

10 HP, se ceno proda. — FRANC JAKIČ, Ljubljana, Poljanska cesta 13. 5990

Izdelov. tamburice

SISAK, Kačičeva ul. 183

izdeluje najceneje tamburice iz suhega javorovega lesa na dobelo in na drobno. — Vsak trgovec ima 20% popusta. — Zahtevajte cenik!

Prodaj!

REDKA PRILOŽNOST!

Kočija in omnibus z navadnimi in gumi-kolesi, omara za led, biljar iz tovar. »Selfert«, parni stroj 45 HP, parni kotel 25.00 m³ kurilne plošče. Omenjeni predmeti so vsi v prav dobrem stanju. — Pojasnila daje vratar v hotelu »Slon« v Ljubljani.

Napredaj je dobro ohranjeno MOŠKO KOLO.

Naslov v upravi pod 6034.

Ustanovljena 1839

Važno za trgovce!

Slovita in največja tovarna mila v naši državi
"Merima"
Kruševac, Srbija
ima izložene vzorce umivalnega in pralnega mila na "Ljubljanskem velesejmu"
paviljon E št. 58—60
Cena in kakovost brez konkurence

Vino

45 hl izbornega belozelčana, lastn. pridelka, letnik 1924, napredaj. Odda se tudi v manjših količinah. Vzorci se ne pošiljajo. - K. del Cott, Brežice.

Išče se v najem trgovski lokal

po možnosti zraven gostilna ali restavracija v mestu ali na deželi. — Pisemne ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Prometni kraj« 6032.

2 gozda in travnik

(1 ha 50 a 79 m², 25 a 03 m²) napredaj v Podutiku nad Ljubljano. Cena po dogovoru. - Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 5999.

Krojenje

damsko in moško potom udnih rib z točnim poukom potom pošte, poučuje mednarodna, v Parizu in Londonu oblastveno koncesion KROJNA ŠOLA, Židovska! Ljubljana. — S 1. oktobra krojni tečaj z najnovjšim programom 1925—26. Izdelovanje in razpošiljanje poljubnih krojev s točnim poukom

HARMONIJA

tvrdke R. Pajkr in Komp Königgrätz, predvojno krasno delo, s spremeni: Forte Diapason, Expression, Voicuum, Melodia, Celeste, Voicub., Forte, in za desno ko leno, brezhiben, radi starosti lastnika napredaj. Naslov v upravi pod št. 6035

»Plamenova smrt«

idealni gasilni aparat, zelo enostaven v rabi — brez mehanizma, ne zamrzne, vsled tega izključeno, da bi odpovedal, vedno porabljen.

»Flammentod«

izdelov. gasilnih priprav, Celovec.

Poskusno gašenje danes ob 5 popoldni pri zvonovih na velesejmu.

Naročila na razstavi »F« 238.

Kupujem POSESTVO

30 do 60 orolov, z vsemi poslopji, event. tudi z letino. — Ponudbe na »Delta Stan« — Zagreb, Ilica 22. 5893

50.000 Din POSOJILA

na prvo mesto išče šteja-novič, Zarnikova ulica 9-11.

Moška SUKNJA

in POVRŠNIK — slike, ročno delo — ter nekaj starih sknih stvari se prodajo po nizki ceni. — Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 5900.

Prijazna in čista SOBA

je popolnoma separat. vhod, se takoj odda solidnemu gospodu. — Gosposka ul. 10/1, levo. — Na ogled je soba od 12 do 2. 5902

Sobo

za 1 ali 2 gospoda oddam. — Naslov v upravi lista pod št. 5959.

Klavir

dobre ohranjen, ceno naprodam. — Naslov v upr. pod št. 5982.

V zlato vrednost

naložiš DENAR in milijonar postaneš prej ali slej, ako kupiš turške srečke. Vsaka zadene. Pojasnila brezplačno. — Pisma pod: »Izguba nemogoča« 5924 na upravo.

NAPRODAJ JE

še malo rabljena URARSKA MIZA. Izve se: Zelena jama, Pohlina ul. 190/1, od 10. do 15. ure — Moste. 5925

Mala hiša

v Novem mestu števil. 6, je na prodaj za 12.000 Din. Poizve se v Strelški ulici št. 8, Novo mesto.

IVAN KLEMEN, podobar - Kamnik, prodam zastavljene

KIFE

ob zaključku velesejma po najugodnejših cenah. 5751

Klavir

kratek, dober glas, ceno naprodam. — Karlovska c. 26.

Prodaja se v Zagorju ob Savi po zelo ugodni ceni majhna

družinska hiša

z nekaj sveta in sad. drevjem. Od cerkve je oddaljena na 5, od postaje pa 10 min. Pojasnila daje FLISEK Vikt., Medija - Izlake. 6013

Pozor! Naprodaj! Pozor!

Tovar ostanki za perilo Istotam vsakovrstni predpasniki za natakalice, gospodinje in za šolo po polovični ali zelo nižji ceni. — Resljeva cesta 30/1, desno.

LEP LOKAL

Z OPREMO, blizu sodišča v Ljubljani, pripraven za trgovino (grosiste) ali za pisanje, se takoj odda. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod števil. 5971.

Večje število popol. novih

ženskih in otroških

ČEVLJEV

se prodaja na JAVNI DRAŽBI dne 9. septembra 1925 ob 9. uri dopoldne v sobi št. 19 okraj, sodišča v Ljubljani.

Naprodaj:

3 sodi, 18 do 20 hl, dobro ohranjeni; lovski voz, prvovrsten, doma izdelan, nov; venecijanska žaga, nova, še ni sestavljena; porcelanast valjec za mletje pšenice. — Tudi mlin ob okrajni cesti, stalna vodna moč, z elektr. razsvetljavo, en kamen in dvojni valjni stol, vse v dobrem stanju, se takoj prodaja. V mlino sta dve stanovanji. Mlin se prodaja z vrtom, sadonosnik in njivo, skupaj za 120.000 Din. Mletve vedno dosti. — Vpraša naj se v upravi lista pod št. 6010.

Banka

išče v našem lokal ali tudi HIŠO

prostim lokalom v nakup. — Ponudbe le za centralno ležeče lokale upravi lista pod »BANCNI LOKAL«.

Drva in žaganje

bukove in hrastove odpadke od parketov in žage dostavlja na dom po znatno nižjih cenah parna žaga

V. SCAGNETTI

za gorenjskim kolodvorom.

Hlev

za tri konje in dvo-rišče, se odda takoj v NAJEM. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod števil. 5969.

Citre

takoj PRODAM. — Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 5956.

V zlato vrednost

naložiš denar in milijonar postaneš prej ali slej, ako kupiš turške srečke. Vsaka zadene. Pojasnila brezplačno. — Pisma pod: »Izguba nemogoča« 5480 na upravo.

Gonilna jermena

prvovrstne in neprekosljive, trpežnosti ter prima vosek za mazanje jermenov, nudi po najnižji konkurenčni ceni trdka ČADEŽ in BRČAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 35. Zahtevajte cenik in vzorce! 5229

Hiša

z lepimi sobami, gospodarskim poslopjem, velikim vrtom, sadonosnikom, lepim gozdom — zlasti za penzionista ali malega obrtnika — blizu cerkve in kolodvora, za takojšnje vselitev, ugod. prodam radi preselitve. — Černjavič, Sv. Ilj, Slov. gorice. 5910

CVETLICARNA

»PALMA« (lastnik Franc Stres, Podčetrtek) — na velesejmu PAVILJON »E« 37, prino-roča trdovcem CVETLICE in CVETLIČNO LISTJE — rutke (pričke), vse zadavne predmete lastnega izdelka po konkurenčni ceni. — Trgovci dobe 10—25 odst. provizije. 5903

Redka prilika.

Da zmanjšam veliko zalogo ČEVLJEV, prodajam od danes naprej vse vrste, posebno pa ostanke pod lastno ceno, to samo ta čas, dokler traja zaloga. Nikdo naj ne zamudi izred. ugod. prilike za nakup ČEVLJEV.

HINKO SELJAK

Prečernova ulica števil. 52 — nasproti glavne pošte.

Naprodaj

radi opustitve trgovine: 10 godb. AVTOMATOV in sicer 4 z elektriki, 4 s tečajnim in 2 s peresnim pogonom. Cena 10.000 Din. Ljubljana, Kolodvorska ulica števil. 30 — Kmelec.

Vsem obiskovalcem velesejma

se priporoča prvovrstna

restavracija »LJUBLJANSKI DVOR«

(poleg južnega kolodvora)

Prvovrstna domača in primorska kuhinja

SPECIALIZETA: pristni hrastni teran

in vsak dan FLORENTINE RIBE

Cene jako umerjene

Spoštovanjem

Bogdan Pupovac, lastnik

Damski filc klobuki

beli kakor tudi v vseh modernih barvah v zalogi po nizkih cenah pri Minki HORVAT, modistka, Ljublj., Stari trg 21.

Moško kolo

in cirkularna ZAGA na prodaj. — Poizve se pri MIKLAVC, Ljubljana, Komenskega ulica 36. 5864

AUTOMOBIL

mali dvosedežni, zadaj prostor za vzorce ali za 1 sedež, skoro nov, zelo ekonomičen pri uporabi, solidno izdelan, pripraven za potovanje, se radi nakupa večjega voza prodaja. Pojasnila: A. Lampert, Ljubljana, Krekov trg št. 10. 5774

Enodruž. HIŠA

ob železnici, novozidana, z 12.000 m² zemljišča, napredaj za nizko ceno 70.000 Din. — Izredno ugodna prilika! — Naslov pri upravi »Slovenca« pod števil. 5387.

Stroj. miz. delavnica

v bližini Ljubljane, se pod ugodnimi plačilnimi pogoji odda v najem oz. se prodaja. — Poizve se pri Aloma Company, Ljublj., Kongresni trg 3.

M. BARTL

special. parfumerija in trgovina rokavic in nogavic — Ljubljana - STRITARJEVA ULICA števil. 2. PAVILJON »E« 49, 51.

Premog - Čebin

Wolova ulica št. 11.

Telefon števil. 58.

Pozor! INTERESENTI! Pozor!**Nova jedilnica se prodaja!**

Ker mi ni mogoče razstaviti na vzornem velesejmu moderne in solidno izdelane jedilne opreme, zato si jo izvolite ogledati na domu. Radi tega je tudi cena zelo ugodna.

Avugst Cerne, splošno mizarstvo

Zg. Šiška 122.

NAJBOLJŠE
KRANJSKE KLOBASE
se dobijo v restavraciji
GROSUPLJE.

Din 198.—

krasni, barvasti, svileni
TRIKOT ŽEMPER z dolgimi
rokavi, razpošilja po povzet-
ju (poština posebej) trdka
HENRIK KENDA, Ljubljana
— Mestni trg št. 17. 5476

J. Stjepušin
Sisek
priporoča boljše
tamburice, stru-
ne, parti-
ture šole in
vse potreb-
ščine za vsa
glasbila.
Odlikovan na
pariski
razstavi.
Ceniki franco

ARHITEKT
in **MESTNI STAVBENIK**
Viljem Treo

Ljubljana, Gosposvetska c.
št. 10. — Telef. inter. 103.
Ustanovljeno leta 1850.
Se priporoča za ZGRADBE
vseh vrst ter izvršuje na-
črte in proračune.

DVOKOLESA, motorji,
otroški vozički, pneumatika
najceneje! Prodaja na obr-
roke, ceniki franco. »TRI-
BUNA« F. B. L., tovarna
dvokoles in otroških vozič-
kov, Ljubljana, Karlovska
cesta št. 4. 4117

**KDOR SI ŽELI KUPITI SOLIDNO IN PO-
CENI POHIŠTVO**

kakor: spalnico, jedilnico, kuh. opravo, naj se obrne na

„LIPA“, zadruga mizarjev

Šent Vid nad Ljubljano.

Zadruga ima stalno v zalogi vse vrste pohištva. —
Garantirano solidni izdelki. — Oglejte si ob priliki
velesejma v Ljubljani tudi našo zalogo v Šent Vidu! —
Daje tudi na obroke! — Zahtevajte cenik!

TEOD. KORN

kleparstvo, kovinarstvo, vodno instalacijsko
podjetje, industrija pločevinastih izdelkov,
čistih kakor litografiranih

LJUBLJANA, Poljanska cesta 8

Posetite razstavo v paviljonu „L“

Cene najnižje! Delo strogo solidno!

Juperji
svileni trikot

z dolgimi rokavi — enobarvni Din 112.—
TUTANKHAMEN Din 125.— pravkar dospeli.

H. KENDA — LJUBLJANA

Mestni trg 17.

Razpošilja se po pošti.

Godbeni instrumenti

tvornice Guido Bardelli, Trieste
Via Milano štev. 15.

Posetite **kojo 326/28 v paviljonu G** na Ljubljanskem velesojmu.

Odprodaja!

Radi preselitve odprodajamo vso zalogo manu-
fakturnega blaga, galanterije in usnja po globoko
znižanih cenah. — Ne zamudite ugodne prilike!

„Danica“ Majzelj & Rajšelj
Ljubljana, Turjaški trg št. 1.

Srečko Potnik in drug Ljubljana

parna destilacija esenc, eteričnih proizvodov, eterov ter izde-
lovanje sadnih sokov.

Metelkova ulica 13

Telefon 110

priporoča

pravi malinovec, limonov sok, arome za nealkoholne pijače,
sadne etere, esence za rum itd.

Paviljon „E“ 94

Paviljon „E“ 94

Ant. Krisper

Izdelovanje čevljev. — Velika zaloga
pletenine, drobnega in galante-
rijskega blaga. — Eksport
kranjskih izdelkov:
krtač, zobo-
trebcev
itd.

Naznanilo preselitve!

Naznanjam slavnemu občinstvu in svojim cenjenim odjemalcem,
da sem preselil svojo dobro vpeljano trgovino špecerijske in
kolonijalne robe ter deželnih pridelkov iz dosedanjih prostorov
na Glavnem trgu, v svoje lastne na novo urejene prostore

nasproti Hotela Stare Pošte.

Priporočam se najtopleje za nadaljni obisk, obilna naročila ter
cenjeno naklonjenost

Z odličnim spoštovanjem

Ignac Andrašič
Kranj

Gonilna jermena

prvovrstna, trpežna, izdelujem po najnižji ceni
po naročilu.

FRANC ISKRA — Vrhnika.

**Pohištvo. Priložnostni
nakup!**

Velika zaloga kakor tudi izdelovanje od najpri-
prostejše do najfinejše izvršitve. Preproge, po-
steljnina itd. — Globoko znižane cene. — Prosto
ogledovanje. Ceniki zastoj. — Ne silimo k nakupu.

ZALOGA POHIŠTVA IN PREPROG
KARL PREIS — MARIBOR

Gosposka ulica 20.

EN GROSS.

EN DETAIL.

Stavbna družba d. d.

opekarna na Viču

ima stalno v zalogi prvovrstno **STREŠNO OPEKO**, bo-
brovec, kakor tudi zarezane **STREŠNIK**, **ZLEBAKE** in
ZIDNO OPEKO. Po zelo ugodni ceni se odda tudi
drugovrstne zarezane strešnike in bobrovec. Prodaja
se v pisarni **STAVBNE DRUŽBE, D. D.** v Ljubljani,
Levstikova ulica št. 19 — ali pa v opekarni na Viču.

Felix Toman

kamnoseški mojster

Ljubljana

Resljeva cesta št. 30

priporoča

bogato zalogo nagronih spome-
nikov od marmorja in granita,
plošče za robnice, marmornate
plošče za mobilije po najnižjih
cenah

Pile vsakovrstne

(turpije) in rašpe

izdeluje strokovno ter prevzame tudi vsa specialna
naročila po zmernih cenah

pilarna IVAN FIGAR,
Ljubljana, Hrenova ulica št. 19.

Štev. 1566—1925.

5904

RAZGLAS.

Veliki župan mariborske oblasti v Mari-
boru je z odlokom z dne 20. julija 1925, O.
br. 356-3 ugodil prošnji za dovolitev kramar-
skih sejmov, to je:

v četrtak po pepelnici;

dne 18. julija, in

dne 24. oktobra vsakega leta.

Na te dneve se bodo v bodoče obdrža-
vali kramarski in živinski sejmi.

ZUPANSTVO VELENJE,

dne 31. avgusta 1925.

Renault-avtomobili danes neprekosljivi

za auto-takse

potnike, zdravnike in kot

osebni, tovarni in autobus vozovi

ker so najsolidnejši, najtrpežnejši in najcenejši pri
uporabi

Zastopstvo za Slovenijo

A. LAMPRET, Ljubljana, Krekov trg št. 10

RADIO-APARATE

od dveh do deset cevi od 2000 do 18.000 Din. —
Specialiteta dvocevni REFLEKS-APARAT »Sipton«
popolno napravo do 4500 Din. — Garancija za sprejem
valov Evrope. — Vse potrebščine za radio amate-
ra. Najpreciznejši in najboljši material samo v

radio-oddelku dr. Srečko Lajnšič

GOSPODARSKA PISARNA — MARIBOR

Slovenska ulica 12. Telefon 314.

Radio koncertni salon. — Vsak dan koncerti. — Pro-
dajalci dobijo rabat. — Zastopniki se sprejemajo.
Ceniki na razpolago!

Sejem: **LJUBLJANA.**

Paviljon: **SPORTNI ODDELEK.**

Vodne turbine

za vse razmere s hidraulično-hidrosta-
tičnimi in elektro-odpornimi regulatorji

dobavlja: strojna tovarna in livarna

J. M. Voith

ST. POLTEN in Heidenheim.

Do sedaj je postavljenih čez 8000 turbin s ca. 3.700.000 k.s. — Dalje izdeluje zatvornice, jezove,
vse stroje za papirnice in celulozne in karton. tovarne, stroje za užgalice, transmisije itd. Znano solidni
proizvodi in prvovrstne konstrukcije! Zastopnik: Inž. G. ZEMANEK, Ljubljana, Gorupova ul. 17. Tel. 621

Celjska milarna, d. z o. z. v Celju

dobavlja v kakovosti nedosegljivo

pralno in terpentinsko milo znamke

Hubertus
milo
Celje

Obiskovalci velesojma

oglejte si zbirko vseh

poljedelskih strojev

na dvorišču

Gospodarske zveze

Dunajska cesta št. 29

„I.“ 616.

MotvozA. Sinkovec d. d.
Grosuplje**2 stanovanji**v novih vilah ob Dunajski
cesti oddaja Pokojniški za-
vod v Ljubljani - Aleksan-
drova cesta. 6015**Dr. Karel Brabec**

okrožni zdravnik

Rogaška Slatina

je pričel 1. t. m.

ordinirati

v villi Pušnik pri Sv. Križu

Inženir Gustav Zemánek

Ljubljana, Gorupova ulica 17. — Telefon 621.

Izvršuje najceneje

vse naprave za štedenje premoga.Čistilce patent »Neckar«. — Duplex - Mono,
kontrolni aparati gorljivih plinov, vodovodne
in turbinske naprave. — Centralne kurjave itd.
Najcenejši nakup bakrene žice in ploščice za
oblaganje zidu in tal.

Prva dalmatinska tvornica

Portland cementaGilardi & Bettiza — Split
ustanovljena leta 1865, torej najsta-
rejša tvornica te vrste v Dalmaciji

Izdeluje:

prvevrsten Portland cement

zastopnik za Slovenijo

Ivan Pestotnik in drug, Ljubljana

Resljeva cesta 3 Tel. int. 949

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane
vloge po dogovoru brez vsakega odbitka. — Svoje prostore ima
tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko,
iz lastnih sredstev. — Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača,
veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski po-
sojilnici kot zadrugi z neomenjenim jamstvom za vloge vsi
člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost
vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 260 milijonov kron

SODIza vino, žganje, olje, med,
masti in petroleje, kakor tudi
za transport in hrambo ima
vedno v zalogi vsako množ.**FRAN REPIČ**

sodar. podjetje v Ljubljani.

Istotam se sprejemajo vsa v
to stroko spadajoča popra-
vila po najnižjih cenah. So-
lidno delo, točna postrežba.**80 komad. la hrastovih sodov**200—380 litrov v brezhibnem stanju, deloma enkrat,
deloma dvakrat rabljeni, SE ODDAJO po zelo nizki ceni.
Vpraša in ogleda se lahko pri tvrdki

»ALKO«, veletrgovina žganja

družba z o. z. — LJUBLJANA — Kolizej.

**SVETOVNOZNANI
I^a PORTLAND CEMENT
IZ STARE RENOMIRANE TVORNICE**

znan pred vojno na svetovnem trgu pod imenom

„Lengenfelder cement“ Mojstrana-Dovje**Analiza**tu- in inozemskih uradnih preiskuševališč je ugotovila, da spada
med najboljše vrste cementa v državi.**Konkurenčne cene.**

Naročila sprejema in daje informacije.

Prodajni urad

»Portland cementa Mojstrana«

Ljubljana, Jadranska Podunavska banka.

**PAVILJON
VIDMAR nasl.**na veseljenem prostoru ve-
lesejma. — Prvovrstna vina.
— Gorka in mrzla jedila.

„I.“ 616.

Lan, konopljaA. Sinkovec d. d.
Grosuplje**Ivan Pakiž, Ljubljana**

Stari trg štev. 20.

Ustanovljeno 1912.

Velika zaloga stenskih ur in budilk iz znane to-
vanre »Junghaus«, precizne švicarske žepne ure.
— Velika izbira zlatnine in srebrnine.**NAJCENEJŠI NAKUP!**Oglejte si zalogo na LJUBLJANSKEM VELE-
SEJMU, PAVILJON G, PROSTOR 305.

Prodaja se na drobno in na veliko.

**PIPAN & CIE KEM. KOMERC.
DRUŽBA Z O. Z.**

Ljubljana, Resljeva cesta št. 2

Ia ameriška-penzilvanska vsakovrstna strojna
olja, tovarna mast, bencin, terpentin, la nor-
veško ribje olje, kem. in tehnični predmeti.
Ia angleško Solvay jedilno olje znamke »Homko«.**Surovine za usnjarne in mlarne.**

Ljubljanski velesejem, paviljon E 79, 81, 83

Mlin na Bregu ob Savina tri gonilna kolesa, 160 konjskih sil vodne moči,
stanovanjsko hišo in preko 1½ ha zemljišča, gozda in
kamnoloma PRODA takoj zapuščina pok. VINKO
MAJDIČA v Kranju, kamor naj se pošljejo ponudbe.**Čudo pisalnega stroja!**

Najnovejši model za urade in privatno rabo

**Sistem „FROLIO“ kompletan
samo 980.— Din**Normalna dolžina valjca omogoča 8 istočasnih kopij.
Premenjiv valjec tako za latinico kot za cirilico ali
druge jezike. Ima 84 znakov. Najsolidnejša konstrukcija!
Vsak lahko takoj in brez pouka piše. Za urade posebno
pogoden. V zadnjih 6 mesecih je bilo prodano 2000
komadov. Zahtevajte takoj prospekt C od trgovine s
pisalnimi stroji, z opremo za urade, s trakovi in
potrebčinami**Ljubomir Bertić — Zagreb**

Hatzova ulica 25

„I.“ 616.

Anton Sinkovec d. d. Grosuplje

„I.“ 616.

**Zbirališče sejmskih obiskovalcev
je****restavracijski paviljon****Vekoslav Dolničar**

na veseljenem prostoru

Mrzla in gorka jedila

Izborna vina

Turška kava

Večerni koncerti

Vsak dan zabavne predstave Turc.

Elektrotvrdka A. VERBAJS

Ljubljana, Gosposvetska c. 13 (pred velesejmom).

PRIPOROČA: »Elektroze« aparate; najboljšo sredstvo
za lečenje revme, trganja, glavobola, nerboze. Služi
v odstranitvi solenih peg, kurjih oces in drugo
potom elektrike. Aparat je uporaben za vsako na-
petost in ima garancijo.

Poskušnje, ceniki in pojasnila v trgovini.

TOVARNISKA ZALOGA vsega elektrotehničnega inštal.
materiala za šibke in močni tok kakor tudi mo-
torjev, dynamo strojev, vsakovrstnih žic za nape-
ljave, aparatov, instrumentov, kuharstev, likal-
nikov, telefonov, zvoncev, lestencev in namiznih
svetilnik itd. itd.RADIO — posamezni deli in kompletni aparati ter
najboljše anodne baterije.Vsi izdelki iz prvovrstnih tovarn po priznani naj-
nižjih cenah.**F. P. Vidic & Komp. in Anton Kovačič**

tovarna peči, štedilnikov in lončene posode

(Tržaška cesta 35 tovarna) Ljubljana (Prešernova ul. 3 glavna pisarna)

nudi obče priznano prvovrstno blago po izdatno znižanih cenah, in sicer:
glinaste peči modernih oblik v raznih barvah, kmečke peči in
lepe bele domače pečnice za štedilnike, čisto bele črške email
ploščice za obložitev sten, štedilnikov, kuhinj, kopalnic itd.

Najboljša, točna in solidna postrežba.

Najlepše darilo!

Pozor!

Samo 300 Din

franko na dom!

Najugodnejši nakup naravnost od tovarne!

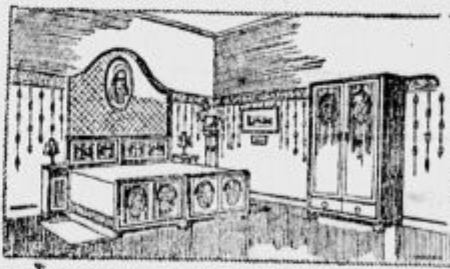
Ta garnitura kuhinjske posode je iz
najboljšega aluminija, snežno-bela in
desetletja trpežna. — Dobavlja se
proti predplačilu ali po povzetju.Kovinska industrija INŽ. J. & M. BUHL, Maribor, S.H.S.
(Metalindustrija) — Naročite takoj, ker ne
vemo, če nam bodo razmere dopustile vzdržati trajno to ugodno ponudbo.Posode držijo in sicer gornja vrsta od leve na desno po ca 2½, 1½, 1½, 1, in spodnja
vrsta po ca 1½, 1½, 1½, 1, premer ponve 20 cm. Za cenik znamka 1 Din. Inserirat priložiti.**Naznanilo.**Podpisana tvrdka, nahajajoča se v Ljubljani, Mestni trg štev. 18 —
že nad 30 let, naznanja vsem svojim častitim odjemalcem, da se zaradi
prodaje hiše PRESELI koncem avgusta t. l. v novo urejene prostore**Wolfova ulica 5, prejšnja trgovina
Anton Krejči, vogal „Zvezde“**Tem povodom se tvrdka vsem dosedanjim p. n. odjemalcem najtopleje
zahvaljuje za dosedanje vsestransko naklonjenost in jih prosi, da ji osta-
nejo tudi na novem prostoru zvesti, zagotavljajoč jim točno in solidno
postrežbo s prvovrstnim, trpežnim blagom, priznano najboljših tovarn, po
zmernih in solidnih cenah. Zlasti pa opozarja na veliko izbiro volne, svile,
bombaža za vsa ročna dela. D. M. C. preje vseh vrst, potrebščine za kro-
jače in šivilje, dalje rokavice, nogavice vseh vrst in velikosti, moško in
zensko trikot-perilo, kravate, otroške nogavice, kapice, jopice, vseh vrst
gumbe, galanterije itd. Velika izbira vezanin, ženskih ročnih del, vsako-
vrstnih čipk, glavnikov itd. — Predtiskarija ročnih del z veliko izbiro
vzorcev vseh tehnik vezanja. Predtiskanje in vezanje monogramov vseh
vrst, lastno strokovno risanje napisov na zastave, trakove itd.Del tvrdke ostane do konca t. l. še v starem prostoru na Mestnem trgu 18.
USTANOVILJENO 1887. USTANOVILJENO 1887.

Veseloštopovanjem:

F. Meršol nasl. L. Avčin & St. Gerlovič

U. M. dr. Valerija Valjavec

špecialistinja za otroške bolezni

bivša asistentinja na pediatriški kliniki univerze
v Strasbourgu. — ORDINIRA od sedaj v Mariboru,
Maistrova ulica št. 13, od 11. do 12. in od 14. do 16. ure.**Tovarniška zaloga pohištva**od najfineše do najprostejše opreme
po izredno znižanih cenah se dobi pri**ANDREJ KREGAR, tovarna pohištva**

St. Vid

nad

Ljubljano

nasproti

kolodvoru

Vižmarje

Na velesejmu

razstava

v paviljonu

„E“

Vsem obiskovalcem velesejma

se priporoča, da si ogledajo RAZSTAVO v paviljonu

»I« št. 624 — kjer je razstavila tvrdka

F. in I. Goričar — »Pri Ivanki«

LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA 29

predmete damske konfekcije lastnega izdelka in sicer:
plašče, bluze, obleke, velike in otroške predpasnike
itd. v krasni izbiri. — V tej trgovini se dobi tudi razno
moško in žensko perilo po najnižjih cenah. — Geslo
tvrdke je: Mali, a tem gostejši dobiček. — Za trgovce
posebno nizke cene!**ZNIZANE CENE**

Najbolje se kupi brez dvoma

»Pri nizki ceni«

IGNAC ŽARGI

LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠTEV. 3

Nudi cenj. odjemalcem razno damsko, moško in
otroško perilo, razne nogavice v vseh barvah, svil-
nate flor-nogavice za dame — velika izbira po-
trebščin za šivilje — kakor razne nakite, trese, svile,
vezanine itd., dalje velika izbira potreb. za krojače.**ZNIZANE CENE****16 k. s. motor**na surovo olje, nov, prodaja
za 45.000 Din Pokojniški
zavod za nameščence, Ljub-
ljana - Aleksandrova c. 12.

„I.“ 616.

MrežeA. Sinkovec d. d.
Grosuplje

„I.“ 616.

VrviA. Sinkovec d. d.
Grosuplje**Bukovo oglje**najceneje in najboljšo — na
vašione in na posamezne
vrste H. SKALA, Ljubljana
— Mirje št. 4. 4620Oglejte si bogato opremljeni povečani paviljon H 483, 485
na velesejmu, kjer najdete veliko zalogo vsakovrstnih
kožuhovinstnih izdelkov tvrdke**ELIJIJ EDER**, krznar, zaloga in popravilnica kožuhovin
Ljubljana, Kongresni trg 7

Velepražarna kave Meznarič Rado, Maribor, Glavni trg 21

TRGOVCI, ZAHTEVAJTE VZORCE IN CENIKE!

Trgovaška banka d. d., Ljubljana

Podružnice: Maribor,
Kamnik, Novomesto,
Ptuj, Rakek, Konjice,
Slovenjgradec

Dunajska cesta šte. 4 (v lastni stavbi)

Kapital in rezerve Din 19.000.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkvalitetneje

Ekspozitura: Prevalje

Brzjoavke: Trgovaška

Telefoni: 139, 146, 458

Največja zaloga in najcenejše:
DVKOLESA, motorji,
otroški vozički, šivali, stroji
ter pneumatika. Ceniki fran-
ko, prodaja na obroke. —
"TRIBUNA" F. B. L., to-
varna dvokoles in otroških
vozičkov, Ljubljana, Karlov-
ska cesta št. 4. 5546

LOKOMOBILI

Wolf-Lans do 600 HP
tovarniško novi ali ge-
neralno popravljeni s
tovarniškim jamstvom
tudi v najem

motorji na sesalni plin,
Diesel-motorji
braz kompresorja,
motorji na surovo olje.

Generalno zastopstvo
tovarna za motorje
DARMSTADT

mlinski stroji,
transmisije.

Poglejte naše skladišče!
Plačilne poljšave.
Kompletna montaža.

Braća Fischer d. d.
Zagreb, Pantovčak 1 b.

Fiziol, lečo
in
suhe gobe
kupiše SEVER in KOMP.,
Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Gasilski voz
in landaver

v najboljšem stanju, oba na
oljnatih oseh, PRODA
Franc ISKRA, Vrhnika.

TRI

TRI za namakanje
Zlatorog terpentinovno milo za pranje

TRI-SODA trikrat izdatnejša od
milo in vseh pralnih praškov.
Čudovito čisti.
tla
parkete
linolej

lesene izdelke, kovinske
predmete, stekleno posodo,
porcelan - lončeno posodo, mar-
mor - steklene plošče, zrcala-
kristale.

TVORNICE - ZLATOROG - MARIBOR

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica:
50.000.000 Din

Rezervni zakladi ca.:
10.000.000 Din

Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta

podružnice: Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor,
Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Agencija: Logatec.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle

Brzjoavni naslov:
Banka Ljubljana

Telefon šte. : 261, 413,
502, 503 in 504

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Postovenil A. B.

Bil je že sprajni čas, zakaj pet milj južno od njih se je razgrinjal po poljani visok in širok val in jo spreminjal v morje. Visoka trava je ginila kakor pokošena, deroča voda je ruvala šope mimo, ki so plavale na vodi kot premični otoki. Vodena masa se je bližala v velikanskih valovih, ki se jim ni bilo mogoče ustavljati. Videlo se je, da je ena od pampskih rek predrla nasip, in tako so se vode reke Colorado na severu in reke Negro na jugu združile v eno samo strugo.

Vodena stena, ki jo je bil prvi zapazil Talkav, se je bližala s hitrostjo konja dirkača. Popotniki so se bežali pred njo kot oblak, ki ga žene vihar. Oko je zaman iskalo zatočišča. Nebo in voda sta se spajala na obzorju. Konji so bili vsled nevarnosti čisto iz uma. Spustili so se v blazen dir, da so se jezdec komaj držali v sedlu. Glenarvan se je pogosto oziral.

»Dohiti nas, je pomislil.

— Anda, andale je vpil Talkav.

In še bolj so naglani nesrečne živali. Jezdci so jih tako zbadali z ostrogami, da jim je začela curljati iz bokov kri, ki je puščala na vodi rdečo sled. Vrh vse so se spodtikali ob krtine, zapletali v zakrito travo, padali. Če so jih spravili na noge, so padli zopet in zopet so jih spravili na noge. Voda je vidno naraščala. Dolgo valovanje je naznanjalo prihod vodne stene, ki je stresala svojo penasto glavo le še kaki dve milj za popotniki. Borba z najstrašnejšim od vseh elementov se je podaljšala še za črt ure. Ubežniki niso mogli niti približno vedeti kolika je razdalja, ki so jo preleteli. Sodeč po hitrosti jahanja, je morala biti precejšnja. Voda je segla konjem do prsi. Le s

težavo so jo še bredli. Glenarvan, Paganel, Austin vsi so že mislili, da so izgubljeni in obsojeni na strašno smrt ponesrečenih na morju. Konji so začeli izgubljati tla pod nogami in šest čevljev vode bi zadostovalo, da vsi potonejo. Čemu bi slikali strašen strah, ki se je zrcalil v obrazih osmorice, ki jo je zajemala plima. Zavedali so se svoje onemoglosti v borbi s prirodnimi silami, ki presegajo človeške moči. Rešitev ni bila več v njihovih rokah. Pet minut pozneje so konji začeli plavati. Tok sam jih je gнал z brezprimerno silo ter s hitrostjo, ki ni prav nič zaostajala za najhitrejšim dirom in je gotovo presegala dvajset milj na uro.

Zdelo se je, da je rešitev nemogoča, ko se je oglasil major.

»Drevo, je dejal.

— Drevo? je vzkliknil Glenarvan.

— Tam, tam! je odgovoril Talkav.

In s prstom je pokazal osemsto sežnjevi proti severu, kjer se je dvigal iz vode velikanski oreh. Tovarišem tega ni bilo treba reči dvakrat. Za vsako ceno je bilo treba doseči drevo, ki jim je tako nepričakovano priskočilo na pomoč. Za konje sicer ni bilo pomoči, pač pa bi se vsaj ljudje lahko rešili. Tok jih je dobro nesel. V tem je Austinov konj že poslednjič zarežgetal in zginil pod vodo. Njegov gospodar se je rešil stremen in začel krepko plavati.

»Primi se za moje sedlo, mu je zakričal Glenarvan.

— Lepo zahvalim, blagorodje, je odgovoril Tom Austin. Roke so zadosti močne.

— In tvoj konj, Robert? se je obrnil Glenarvan k mlademu Grantu.

— Že gre, milord, že gre, plava kot riba.

— Pozor! je zavpil major z močnim glasom.

Komaj je bil izpregovoril te besede, že je bil mogočni val tu. Orjaška, štirideset čevljev visoka stena je zagnila ubežnike s strahovitim hrumenjem. Ljudje in živali, vse je izginilo v penečem se vrtincu.

Tekoča masa, ki je tehtala par milijonov ton, jih je zgrabila s svojimi razbesnelimi vodami. Ko se je stena oddaljila, so ljudje priplavali na površje in se v naglici prešeli. Konji pa so zginili za vedno, samo Tavka je še nosila gospodarja.

»Le korajžo, le korajžo, je ponavljal Glenarvan, ki je držal z levico Paganela in z desnico plaval.

— Že gre, že gre... je odgovoril častitljivi učejak, pa še prav nič me ne žalosti...

Kaj ga ni prav nič žalostilo? Tega žal niso nikoli zvedeli, ker je ubožec moral požreti konec stavka hkrati z bokalom umazane vode. Major je plaval čisto mirno. Rezal je valove z enakomernimi sunki, ki bi delali čast vsakemu učitelju pavanja. Mornarja sta se vila v mokrem elementu kot dve jegulji. Robert se je prijel Tavke za grivo in plaval z njo. Indijanev konj je rezal valove s čudovito žilavostjo, pri tem pa se je po nagonu držal ravne črte k drevesu, kamor jih je gнал tok. Do drevesa ni bilo več kot dvajset sežnjevi. V par sekundah ga je vsa družba dosegla. To je bila res izredna sreča, zakaj, da ni bilo tega pribežališča, bi bilo vsako upanje zaman, in vsi bi potonili.

Voda je segala do vrha debela, do mesta, kjer se začne glavne veje. Zato je bilo zelo lahko oprijeti se jih. Talkav je pustil konja, pograbil Roberta in splezal prvi na drevo. Kmalu so njegove silne roke posadile na varno izrpane plavače. Toda Tavka, ki jo je gнал tok, se je naglo oddaljevala. Obrnila je svojo pametno glavičico proti gospodarju, stresla dolgo grivo in ga rezgetajoč poklicala.

»Ali jo boš res pustil? je dejal Paganel Talkavu. Jaz! je zavpil Indijanev.

Potopil se je v deročo vodo in se zopet prikazal deset sežnjevi od drevesa. Par minut nato se je že oklenil Tavkinega vratu. Konj in jezdec sta se skupno oddaljevala proti meglenemu obzorju na severu.

»Dale sledi!

»Cirilova knjižnica" v Mariboru

je izdala dosedaj 15 zvezkov, ki obsegajo večina prevode iz svetovnih literatur (angleške, francoske, italijanske). — Vse priporoča Književni odbor v Ljubljani.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilniciv Ljubljani, r. z. z. o. z.
na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najugodnejše.

Varnost nudijo lastna palača, hotel »Union«, hiše in zemljišča. — Krediti v tekočem računu. — Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva i. t. d. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

Ustanovljeno l. 1879

Telefon št. 553

Klikačavničarstvo

AVGUST MARTINČIČ

LJUBLJANA, Rimska cesta 14

prvo in edino podjetje za napravo
jeklenih valčnih zastorov v Sloveniji

priporoča napravo novih valčnih zastorov in popravo istih po konkurenčnih cenah ter ima vse pripadajoče blago stalno na skladišču.

Izdeluje in se priporoča za naročilo

solčnih plah, okrižij vsake vrste od priproste do najbogatejše izpeljave, škarjasta omrežja, železja za štedilnike, ventilacije raznih vrst, razna okovja, železna vrata in okna, okrogla železna stopnišča, predpečnike iz železa in bakra.

Stalna zaloga štedilnikov v priznani vestni in solidni izvršitvi!
Kotogeno varanje in rezanje**Prodám!**

! Redka prilika !

KOČIJA in OMNIBUS z navadnimi in gumi-kolesi, OMARA za led, BILJAR iz tovarne »Seifert«, PARNI STROJ 45 HP, PARNI KOTEL 25-00 m² kurilne plošče. Omenjeni predmeti so vsi v prav dobrem stanju. — Pojasnila daje VRATAR v hotelu »SLON« — Ljubljana. 5917**NAJBOLJŠA****„PUCH“ KOLESA**dobite po zelo ugodnih cenah edino le pri
IGN. VOK, LJUBLJANA, Sodna ul. 7**STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D.D.****LJUBLJANA****ZVONARNA****Karlovska cesta št. 1**

Ustanovljena l. 1688., od l. 1767.—1919. Samassa

Čast. g. konzist. svetnik pater Hugolin Sattner je dne 26. avgusta v tej zvonarni preizkusil 5 bronastih zvonov za Komendo pri Kamniku in strokovnjaški ugotovil:

Dispozicija zvonov slove: B od 2692 kg, D od 1296 kg, F od 720 kg, G od 551.5 kg in B od 335 kg, je torej harmonično-melodično zvonjenje ena najlepših dispozicij za petero zvonov, ker temelji na toniki in da največje zadostilo.

Zvonovi so po livu, unanji obliki, okraških neoporečni, material prvovrsten, glasovi mehki, trajni, čisti, med seboj v lepem razmerju pravilno uglaseni.

Zvonovi so razstavljeni na velesejmu in vzbujajo veliko pozornost.

Vsled vseh teh vrlin se izrekam za sprejem zvonov od strani cerkvenega predstojništva.

Zahtevajte cenike! — Oglejte si zvonarno! — Cene konkurenčne. — Izdelki umetniško mojstrski. — Kulantni pogoji. — Kratki dobavni roki.

Za mošnjo zlata! si bolečin in jeze ne morete odpraviti, ki jih povzroča slab čevlji.

Nasprotno pa vam splošno znana tovarna

KARL POLLAK D. - LJUBLJANA

Sv. Petra cesta št. 68

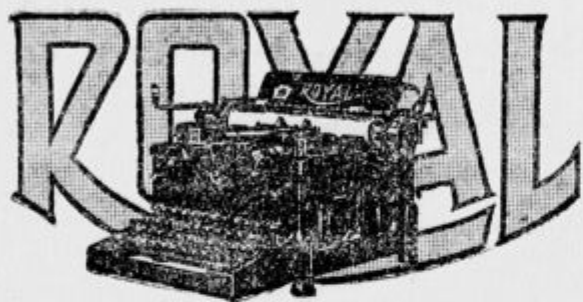
da priložnost, da si

SAMO ZA CASA SEJMAza **MALO DENARJA**kupite **PRVOVRSTNE CEVLJE.****Reklam. prodaja samo za časa sejma!**na drobno za 1 par { po Din 140.— 160.— 162.— 164.— 170.—
po Din 173.— 175.— 184.— 194.—

Prodaja dnevno, tudi v NEDELJAH in PRAZNIKI, brez presledka od 7. ure zjutraj do 8. ure zvečer!

Bodite pozorni na naše letake!

Moderne pisarniške opreme

Ima v izlozbi sledeče: Brunsviga računske stroje, Royal pisalne stroje, Mercedes računske stroje, Dalton seštevalne stroje, Roneotype tiskar. stroje, Roneodex ležeča kartoteka, Roneo železna omara, Roneo numeralflexa nabiralnik.

Velesejem pav. H 448-450

RONEO ZAGREB
Gundulićeva ul. 22**Zadružna Gospodarska banka d. d.**

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10

(v lastni palači vis a vis hotela »Union«). Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno-čkovnega urada za Slovenijo št. 11.945, v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.

Ekspozitura: BLEJ.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.